

Čestná stráž prezidenta

Slovenskej republiky

BRATISLAVA 2024

Autorský kolektív

		Ing.	Daniel	RUBEŠ
		Ing.	Boris	NOVOTNÝ
		Mgr.	Dagmara	ŠTEPÁNKOVÁ
		Mgr.	Monika	HUMENNÁ
Fotograf:	mjr.		Ondrej	DUBNIČKA
	kpt.		Marián	SIMAN
	npor.		Miroslav	ZJAN
	slob.		Katarína	PETRÁKOVÁ
Jazyková úprava:	rtn.	Mgr.	Tatiana	BUKOVÁ
	slob.			
	kpt.			

Kontaktná adresa:

*Vojenský útvar 1003
Námestie generála Viesta 2
832 47 Bratislava*

Telefón: 0960 322 190

FAX: 0960 322 109

E-mail: sekretariatvu1003@mil.sk

: www.cspsr.mil.sk

: [cestna_straz_prezidenta_sr](#)

: [Čestná stráž prezidenta SR](#)

Pod'akovanie

Ďakujeme riaditeľovi vojenského útvaru 2014 – Hospodárska správa Ministerstva obrany Slovenskej republiky Ing. Jaroslavovi Běhulovi, riaditeľovi odboru vydavateľských činností Ing. Petrovi Piatrikovi, vedúcej oddelenia vydavateľských činností Mgr. Lucii Mrázovej a vedúcemu polygrafického oddelenia Mgr. Lukášovi Lorencovi za možnosť vydať túto publikáciu, za ochotu, rady a pomoc pri jej spracovaní a výrobe.

OBSAH

1. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O ÚTVARE	6
1.1. História útvaru	6
1.2. Znak ČS PSR	21
1.3. Opis znaku ČS PSR	21
1.4. Úlohy ČS PSR	22
2. ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA VK PSR A ČS PSR	24
2.1. Vojenská kancelária prezidenta SR	24
2.2. Čestná stráž prezidenta SR	27
3. CHARAKTERISTIKA ČS PSR	33
3.1. Profil príslušníka ČS PSR.....	33
3.2. Odborná príprava príslušníka ČS PSR.....	34
3.3. Výkon čestného stráženia sídla prezidenta SR	36
3.4. Zabezpečenie štátnych a protokolárnych aktivít.....	39
3.5. Plnenie úloh v operáciách krízového manažmentu.....	60
4. VÝSTROJ ČS PSR	61
4.1. Rovnošata ČS PSR.....	61
4.2. Historická rovnošata ČS PSR	65
5. VÝZBROJ ČS PSR	68
6. PREZENTÁCIA ÚTVARU NA VEREJNOSTI	70
6.1. Dobročinnosť a charita	70
6.2. Domáca a zahraničná spolupráca.....	71
6.3. Reprezentácia útvaru a šport.....	72

Motto:

„So ct'ou a dôstojne“

Vážení čitatelia.

My sme tí, ktorí majú tú česť hrdo a so ct'ou plniť jedinečné úlohy čestného stráženia, ochrany prezidenta Slovenskej republiky a obrany jeho sídla. Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky je pre zahraničné návštevy, ale aj pre našich občanov prezentáciou jedného z atribútov slovenskej štátnosti.

Príslušníci Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky spĺňajú špecifické podmienky a tvoria jedinečnú vojenskú jednotku. Avšak, okrem plnenia zákonom stanovených úloh sa podieľame aj na benefičných, humanitárnych a výchovných aktivitách.

História, súčasnosť a plnenie špecifických úloh Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky si zaslúži pozornosť. Pevne verím, že k zoznámeniu sa s týmto útvarom ozbrojených síl Slovenskej republiky Vám dobre poslúži táto publikácia, ktorú práve otvárate.

*plukovník Ing. Andrej TVRDOŇ
veliteľ Čestnej stráže*

1. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O ÚTVARE

1.1. História útvaru

1.1.1. Čestná stráž a prvá Československá republika

Prvá Československá republika vznikla 28. októbra 1918 a sídlom prezidenta republiky sa stal Pražský hrad. Ešte pred návratom Tomáša Garrigua Masaryka z exilu bolo potrebné zostaviť protokol, ceremoniál na výkon reprezentatívnych záležitostí vyplývajúcich z funkcie hlavy štátu. Zároveň bolo tiež potrebné dobudovať systém ochrany sídla budúcej hlavy štátu.

Príslušník „Sokolskej stráže“ vykonávajúci stráž pred strážnicou na I. nádvorí Pražského hradu

sa podieľala aj na ochrane Pražského hradu. Túto jednotku tvorilo 34 príslušníkov, väčšinou členov Českej obce sokolskej, ktorých doplnili členovia Českej obce streleckej a dobrovoľníci spomedzi študentov. Prvou uniformou príslušníkov Hradnej stráže sa stal sokolský kroj.

Dňa 6. decembra 1918 sa nariadením československého vrchného veliteľstva pre vojenskú ochranu Pražského hradu zriadila Pešia Stotina, ktorá patrila do 28. pešieho pluku v Prahe. Stala sa základom stráže o sile 170 mužov a nahradila činnosť Národnej stráže. Členmi Hradnej stráže sa neskôr stali aj československí legionári, ktorí bojovali na francúzskom, talianskom a ruskom fronte. Prvým veliteľom hradu sa v januári 1919 stal plukovník pechoty Jozef Seidl. Funkciu zastával do konca roka 1935.

Dr. Jiří Stanislav Gut-Jarkovský v tomto období vypracoval podobu slávnostných ceremoniálov, ktoré platia s menšími úpravami dodnes. Ako podstatný zdroj inšpirácie pre ceremoniálny protokol poslúžil vzor Francúzskej republiky, ktorej vláda vyslala do Československa vo februári 1919 na základe žiadosti československej vlády zvláštnu vojenskú misiu. Opísané pravidlá preto v zásade vychádzali zo zvyklostí, ktoré stanovoval dekrét francúzskeho prezidenta z 8. júla 1908. V roku 1922 bol prijatý dokument pod názvom Organizácia a funkcia Hradnej stráže, ktorým sa zakončilo obdobie konštituovania tejto jednotky. V jej stave bolo celkom 195 dôstojníkov a „ďalejslúžiacich“.

Dňa 28. októbra 1918 vedenie Českej obce sokolskej rozhodlo, že sa sformujú tzv. Národné stráže. Príslušníci Národnej stráže sa podieľali na odzbrojení rakúskych, maďarských a rumunských vojenských jednotiek, ktoré sa v októbri 1918 nachádzali na území Čiech a Moravy. Plnili tiež úlohy stráženia skladov potravín, strážili zbrojnice, železničné stanice, podieľali sa aj na ochrane kláštorov, hradov, zámkov, knižníc a archívov s cieľom zamedziť rozkrádaniu národného kultúrneho dedičstva. Národná stráž

Hradná stráž sa oficiálne považovala za súčasť československej brannej moci s úlohou vykonávať čestnú a bezpečnostnú službu v sídle prezidenta republiky. Pri výbere príslušníkov Hradnej stráže dostávali prednosť účastníci bojov za štátnu samostatnosť. Samozrejmosťou bola mravná bezúhonnosť a skúsenosť so strážou a radovou službou. Vítané bolo kvalitné všeobecné vzdelanie a jazykové znalosti. Ďalšou podmienkou na prijatie bolo, že uchádzač musel byť slobodný muž alebo bezdetný vdovec, vo veku do tridsať rokov. Pri nástupe musel podpísať záväzok, že bude vykonávať službu v dĺžke najmenej troch rokov. Príslušníci Hradnej stráže si museli byť vedomí faktu, že ich služba spočíva v čestnom poslaní, ktoré je v celom vojenskom systéme brannej moci výnimočné.

Jednotka Hradnej stráže prezidenta Československej republiky v Lánoch v historických legionárskych uniformách (prvý rad sediaci v uniforme ruských légii, druhý rad stojaci v uniforme francúzskych légii a tretí rad v uniforme talianskych légii). V strede sediaci T. G. Masaryk

V prvom desaťročnom období existencie Hradnej stráže bola riešená otázka výstroja medzi vojenským oddelením Kancelárie prezidenta republiky a Ministerstvom národnej obrany. V roku 1929 dal vtedajší minister súhlas, aby Hradná stráž používala historické uniformy československých legionárov z francúzskeho, talianskeho a ruského frontu. Prvý raz to bolo 28. októbra 1929 pri príležitosti osláv vzniku republiky. Hradná stráž prvého prezidenta Československej republiky T. G. Masaryka tak mala vojenské rovnošaty na znak trvalej autentickej pamiatky na zahraničný odboj československých legionárov v Rusku,

vo Francúzsku a v Taliansku. Nosila ich až do roku 1939, kedy ich nahradila klasická vojenská rovnošata. Po celé obdobie tzv. prvej republiky a v priebehu septembrovej mobilizácie v roku 1938 bola Hradná stráž v plnej pohotovosti pripravená brániť hrad.

Dňa 29. júna 1939 po okupácii Česko-Slovenska a zriadení Protektorátu Čechy a Morava bola Hradná stráž zrušená. Nahradil ju prvý prápor Vládneho vojska, ktorý mal za úlohu strážiť prezidenta Emila Háchu a tretie nádvorie Pražského hradu.

Po ukončení druhej svetovej vojny v roku 1945 bola síce Hradná stráž obnovená, ale po komunistickom prevrate vo februári 1948 prevzal jej úlohy útvar Zboru národnej bezpečnosti. Hradná stráž tak prišla o svoje výsadné postavenie a stala sa akousi symbolickou jednotkou na plnenie reprezentačných úloh.

Po novembrovej revolúcii v roku 1989, a predovšetkým po iniciatíve československého prezidenta Václava Havla, ktorý inklinoval k tradíciám prvej republiky a odkazu T. G. Masaryka, sa tradícia Hradnej stráže po päťdesiatich rokoch znovuobnovila.

1.1.2. Čestná stráž v období Slovenského štátu

Obdobie rokov 1939 – 1941 je obdobím, ktoré možno považovať za určujúce z hľadiska historického formovania čestnej stráže prezidenta SR. Bolo nutné identifikovať jednotky, z ktorých sa má čestná stráž zostaviť, určiť spôsob výberu

a predpoklady kladené na budúcich príslušníkov čestnej stráže. Tvorili sa pravidlá, stanovy a formoval sa aj oficiálny názov jednotky. Po roku 1941 mala čestná stráž prezidenta SR tento proces za sebou a svoju funkciu plnila až do ukončenia existencie prvej Slovenskej republiky v roku 1945.

Po vytvorení samostatného Slovenského štátu vznikla potreba zriadenia reprezentačnej vojenskej jednotky, ktorá by nastupovala pri významných domácich slávnostiach, ale aj pri návštevách významných osobností zo zahraničia. V čase od apríla do septembra 1939 bola na čas potreby stavaná reprezentačná jednotka z mužstva bratislavského pešieho pluku pod názvom Čestná stráž hlavy štátu. Táto jednotka však nastúpila iba dva razy. Prvý raz pri odovzdávaní letného sídla zámku Topoľčianky Dr. Jozefovi Tisovi, predsedovi slovenskej vlády, ktorý bol vo funkcii hlavy štátu a druhý raz pri nástupnej audiencii prvého nemeckého veľvyslanca taktiež v Topoľčiankach. Dôvodom bol fakt, že ústavný systém štátu sa iba formoval a stála symbolická čestná vojenská jednotka nebola od vyhlásenia Slovenského štátu ešte zostavená a nebolo možné naplniť všetky atribúty štátnosti vo vzťahu k hlavnému predstaviteľovi štátu Dr. Jozefovi Tisovi, ktorý bol iba „prvý vo vláde (primus inter pares)“, teda ešte pred jeho voľbou za prezidenta Slovenskej republiky.

Dňa 31. júna 1939 nadobudol účinnosť ústavný zákon č. 185/1939 SL. z., ktorý priniesol zmenu názvu Slovenského štátu na Slovenskú republiku. V tomto období sa do úlohy ochrancu samostatnosti a nositeľa štátnosti postavila polovojenská stranícka jednotka Hlinková garda. Zabezpečovala slávnostné akcie, nástupy, pochody, špaliere, uvítacie ceremoniály a rozlúčky s prvými slovenskými diplomatmi pred ich odchodom na diplomatické posty v zahraničí. Situácia, keď bolo potrebné zabezpečiť vojenské reprezentatívne aktivity v posádke Bratislava, kde pôsobili najvyšší politickí predstavitelia a kde sa odohrávala väčšina politických a spoločenských podujatí, si však vyžadovala trvalejšie riešenie.

Veliteľ bratislavského 4. pešieho pluku major pechoty Ladislav Bodický dostal rozkaz od generála Ferdinanda Čatloša, aby okamžite postavil „stálu čestnú stotinu“. Dňa 24. mája 1939 predložil major Bodický návrh na doplnenie organizácie brannej moci o stálu čestnú stotinu organizovanú ako samostatnú hospodársku stotinu o sile jednej roty so štyrmi čatami, s celkovým počtom 119 príslušníkov. Keďže bol vznesený nesúhlas s nízkym počtom príslušníkov jednotky, major Bodický 26. mája predložil novú organizačnú štruktúru stálej čestnej stotiny o počte 129 príslušníkov.

Ďalšiu iniciatívu na konštituovanie stálej čestnej roty však nevyvinul už nikto, ani generál Ferdinand Čatloš. Na mieste je preto konštatovanie, že sa s ňou nerátalo ani ako so súčasťou ceremoniálneho protokolu Dr. Jozefa Tisa. Išlo o dôsledok neukončených slovensko-nemeckých rokovaní o jej výstavbe, nedostatku veliteľských kádrov a aj zlý stav výcviku vojsk.

Dňa 16. júna 1939 si Dr. Jozef Tiso oficiálne prevzal zámok v Topoľčiankach ako letné sídlo hlavy štátu. V Bratislave sa stanovilo, že do obce Topoľčianky sa presunie čestná rota od bratislavského 4. pešieho pluku. Pred zámkom zahrála vojenská hudba štátnu hymnu. Dr. Jozefovi Tisovi podal hlásenie generál Čatloš a predstavil mu Stráž hlavy štátu, ktorá mu vzdala zbraňou česť.

Na rozkaz generála Čatloša mala 1. augusta 1939 odcestovať do obce Topoľčianky rota Stráže hlavy štátu s plukovnou zástavou od 4. pešieho pluku a šesť trubačov - fanfáristov od 1. delostreleckého pluku. Súviselo to s nástupnou audienciou prvého nemeckého veľvyslanca na Slovensku Hansa Bernarda, ktorá sa konala 3. augusta za prítomnosti a prehliadky Čestnej rotý hlavy štátu a za zvuku fanfár. Čestná stráž sa pomaly dostávala do povedomia verejnosti ako pýcha armády.

Dňa 26. augusta 1939 Ministerstvo národnej obrany nariadilo, aby do Čestnej rotý hlavy štátu vybrali a dodali všetky vyššie veliteľstvá mužstvo odvedeného ročníka 1938 pekného vzhľadu s výškou 175 cm a viac. Vojaci mali byť spoľahliví, disciplinovaní a bezúhonní. Všetci vybraní vojaci sa mali hlásiť v Bratislave 1. septembra 1939 s výstrojom v bezchybnom stave, ale bez výzbroje. Už na prvý pohľad bolo zrejmé, že čestná stráž sa budovala ako samostatná jednotka, kým bratislavský 4. peší pluk mal fungovať iba ako hospodárska základňa.

Na porade Predsedníctva vlády 2. októbra 1939 sa rozhodlo, že voľba prezidenta Slovenskej republiky sa uskutoční 26. októbra 1939. Tým vznikla aj úloha pre armádu, ktorá musela prijať definitívne riešenie zostavenia čestnej stráže budúceho prezidenta.

11. októbra 1939 nadporučík pechoty Alojz Valent zo 4. pešieho pluku vypracoval nový návrh na zostavenie čestnej stráže pod názvom Stráž hlavy štátu. Vo svojom návrhu uvažoval o štyroch čatách v počte 174 mužov s úlohou vykonávať strážnu službu v rezidencii hlavy štátu a pri slávnostných príležitostiach vystupovať ako čestná rota. Návrh prepracoval major delostrelectva Ladislav Šišovský a 17. októbra 1939 bol jeho návrh vydaný ako rozkaz Ministerstva národnej obrany.

Pod ťarchou časovej tiesne sa prípravy na zriadenie čestnej stráže začali komplikovať. To podčiarkol aj fakt, že generál Čatloš predložil svoj vlastný návrh na zostavenie čestnej stráže so zásadnými zmenami, na základe ktorého Ministerstvo národnej obrany 15. októbra 1939 zriadilo Stráž prezidenta republiky v zložení: veliteľ, jeho zástupca, pomocné družstvo a tri čaty s úlohou vykonávať strážnu službu v rezidencii prezidenta republiky. Za veliteľa bol vymenovaný nadporučík pechoty Alojz Valent zo 4. pešieho pluku.

V oboch spomínaných rozkazoch z 15. a 17. októbra 1939 však nastal rozpor v počte čiat, ktoré mali tvoriť Stráž prezidenta republiky. Z toho dôvodu bol narýchlo spracovaný doplnok k rozkazu z 20. októbra 1939, podľa ktorého: „*Stráž prezidenta republiky vykonáva čestnú a strážnu službu v rezidencii prezidenta a skladá sa z veliteľa, jeho zástupcu, ktorý je súčasne veliteľom štandardu, pomocného družstva a z troch čiat o celkovej počte 133 mužov vrátane gážistov*“.

Čestná stotina ako oficiálne zriadená Stráž prezidenta republiky po prvýkrát nastúpila 21. októbra 1939 (ešte pred voľbou prezidenta republiky) pri audiencii talianskeho veľvyslanca Quida Roncalliho di Montorio v Topoľčiankach.

Široká verejnosť sa oficiálne mohla s novou vojenskou jednotkou Slovenskej armády zoznámiť 26. októbra 1939 v prezidentskom paláci v Bratislave (Grasalkovičov palác) pri nástupe na privítanie Dr. Jozefa Tisa ako nového prezidenta Slovenskej republiky. Prezident Tiso prijal hlásenie od veliteľa čestnej stráže a vykonal prehliadku nastúpených jednotiek čestnej stráže.

Dr. Jozef Tiso pri prehliadke čestnej stráže

Dňa 22. novembra 1939 na rozkaz generála Ferdinanda Čatloša bol nadporučík pechoty Alojz Valent zbavený funkcie veliteľa Stráže prezidenta republiky a pridelený späť k 4. pešiemu pluku. 23. novembra 1939 nastúpil na post veliteľa stráže stotník pechoty Elemír Beskid, ktorý bol povolovaný od 3. pešieho pluku. Stotník pechoty Elemír Beskid bol skúsený dôstojník, vedomý si toho, čo ho čaká. Slúžil totiž v Hradnej stáži prezidenta v Prahe ako jediný slovenský dôstojník. Postupne prepracovával strážne pravidlá a spracoval služobnú príručku Smernice pre Stráž prezidenta republiky. Pripravoval tiež návrh na úlohy v mieri a v prípade brannej pohotovosti štátu. Zároveň spracoval svoje skúsenosti z doterajšej organizácie stráže a zhrnul nedostatky v nej, kde upozornil predovšetkým na nedostatok personálu vo vyššom dôstojníckom zbore. Úlohy Stráže prezidenta republiky označil za vojensko-policajné a asistenčné. Stráž prezidenta republiky bola dislokovaná v Dunajských kasárňach, v Bratislave. Kasárne 25. júla 1940 navštívil prezident Dr. Jozef Tiso v rámci prehliadky vojenských objektov.

30. decembra 1940 vypracovali na rozkaz generála Čatloša postup pri rozdeľovaní nováčikov na vojenskú službu podľa vierovyznania a národnosti. Stanovilo sa, že v Stráži prezidenta republiky bude mužstvo výhradne rímskokatolíckeho náboženského vyznania. Dovtedajší vraj nesprávny výber mužstva na službu v prezidentskom paláci označili za dôsledok nepochopenia jej dôležitosti zo strany vysielajúcich útvarov. Vojaci často nespĺňali ani stanovené kritériá, keď nemali potrebnú výšku 175 cm a viac, chýbala im telesná zdatnosť a dostatočný všeobecný výcvik.

Podľa novej organizácie armády (základom bol nemecký vzor) vydanéj 15. septembra 1940 sa od 1. októbra 1940 stala armádnou jednotkou zbraní Vojenská stráž prezidenta republiky. Vojenský propagandisti tak dosiahli zmenu názvu so Stráže prezidenta republiky. Napriek tomu sa pre prezidentskú stráž začal od decembra 1940 používať názov Čestný oddiel prezidenta.

V októbri 1940 generál Čantoš povolal dovtedajšieho prednostu vojenského oddelenia stotníka pechoty Elemíra Beskidu na Ministerstvo národnej obrany a na príkaz Dr. Jozefa Tisa po dohovore s ministerstvom poveril majora pechoty Antona Bardona vedením vojenského oddelenia. Jeho zástupcom a veliteľom Vojenskej stráže prezidenta republiky sa od 10. októbra 1940 stal stotník delostrelectva Ernest Pecháček.

Čestná vojenská stráž prezidenta mala plniť dve hlavné úlohy:

- úplnú strážnu a bezpečnostnú službu v sídle hlavy štátu,
- funkciu čestnej jednotky so zvláštnym poverením na víťanie významných osobností.

Stráž mala symbolizovať postavenie Dr. Jozefa Tisa ako hlavy Slovenskej republiky a aj ako vrchného veliteľa slovenskej brannej moci. V prvých mesiacoch svojej existencie jednotka čestnej vojenskej stráže poslanie navonok plnila a vzala

ju na vedomie tlač i verejnosť. Stráž však nebola profesionálnou, ale iba výberovou jednotkou. Netvorili ju totiž dlhšie slúžiaci rotmajstri a poddôstojníci, ale iba príslušníci mužstva základnej prezenčnej služby. Čestná jednotka sa netešila pozornosti vyšších vojenských veliteľov. Pozadie vzniku tejto jednotky akoby dotváralo svedectvo doby, v ktorej sa konštituovala. Pôsobil silný tlak, pod ktorým sa všetko budovalo a v dôsledku ktorého prichádzalo k početným nedorozumeniam a aj nesprávnym rozhodnutiam.

Čestná vojenská stráž ukončila svoje pôsobenie zánikom prvej Slovenskej republiky po 8. máji 1945.

1.1.3. Čestná stráž v rokoch 1945 - 1989

Nástup príslušníkov čestnej stráže na Slavíne

Po pražskom májovom povstaní v roku 1945 bolo vládne vojsko na rozkaz prezidenta Edvarda Beneša zrušené. Úlohy ochrany Pražského hradu sa ujali príslušníci prezidentovej vojenskej ochrany zo Spojeného kráľovstva. V rokoch 1945 – 1948 bola postupne Hradná stráž obnovená podľa vzoru z prvej republiky. Skladala sa z vojakov slúžiacich za vojny v zahraničí ale aj z príslušníkov rozpusteného 1. práporu vládneho vojska. Až do abdikácie Edvarda Beneša

si Hradná stráž plnila rovnaké úlohy a povinnosti ako pred vojnou.

Po komunistickom prevrate vo februári roku 1948 a po zvolení Klementa Gottwalda za prezidenta Československej republiky prevzal úlohy Hradnej stráže útvar Zboru národnej bezpečnosti, čím táto agenda prešla pod Ministerstvo vnútra. Stráž prišla o svoje výsadné postavenie a stala sa akousi symbolickou jednotkou, ktorá slúžila na plnenie reprezentačných úloh. Ochranou prezidenta republiky a vládných činiteľov bol poverený Zvláštny útvar Zboru národnej bezpečnosti pod názvom HRAD.

15. decembra 1952 bol zavŕšený legislatívny proces, v dôsledku ktorého prestala byť Hradná stráž súčasťou armády a dostala sa pod rezort Ministerstva vnútra. To určovalo jej postavenie až do 1. februára 1990, keď sa opäť vrátila pod Ministerstvo obrany.

V období veľkých spoločenských zmien prišlo k dôležitej udalosti, od ktorej sa odvíja novodobá história slovenskej čestnej stráže. Dňa 27. októbra 1968 prijalo Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o česko-slovenskej federácii. Jednotná republika sa začala transformovať na federatívnu. Prišlo k zmene v štruktúre parlamentu i vlády a k zriadeniu Slovenskej socialistickej republiky a Českej socialistickej republiky ako častí federácie. Ústavný zákon nadobudol účinnosť 1. januára 1969.

Na základe rozkazu Ministerstva národnej obrany z 27. októbra 1968 a rozkazom veliteľa východného vojenského okruhu sa v Bratislave zriadila Čestná vojenská jednotka hlavného mesta Slovenskej socialistickej republiky – 318. strážny prápor. Úlohou práporu bolo okrem reprezentačných povinností aj vykonávanie strážnej služby v posádkach a tiež čestných sprievodov počas vojenských pohrebov.

Uvítací ceremoniál generálneho tajomníka ZSJ Nemecka Waltera Ulbricha v sprievode generálneho tajomníka ÚV KSČ Gustáva Husáka

svetovej vojny, čestných sprievodov pri pohreboch vojakov a podobne. Čestná stráž sídlila v kasárňach na Šagátovej ulici. Bola v nich umiestnená 1. rota – Čestná stráž, 2. rota – Strážny útvar a pracovná jednotka. Osobitným útvarom bola tzv. motočata – automobilový park s mechanikmi a šoférmi.

V období socializmu používali príslušníci čestnej stráže uniformy zodpovedajúce bežnej výstroji. Odlíšené boli reprezentačnými dekoratívnejšími prvkami v podobe strieborných gombíkov na sakách, hodnostné označenie bolo inšpirované sovietskou armádou. Na sakách sa použili ozdobné strieborné šnúry a ozdobný opasok s prackou. K uniforme sa nosila biela košeľa so zelenou kravatou a hnedé, vysoké topánky tzv. kanady. Dôstojníci používali šabl'u M-1952 a vojaci čestnej stráže boli vyzbrojení puškami vz. 52/57 so sklopným bodákom v poniklovej úprave.

Prvým veliteľom 318. strážneho práporu - Čestnej stráže bol podplukovník Ing. Martin Gavalér (1968 - 1975). Ďalšími veliteľmi boli podplukovník Ing. Jaroslav Tománek (1975-1980) a plukovník Ing. PaedDr. Štefan Hrubý (1980 - 1989). V revolučnom období po 17. novembri 1989 bol za veliteľa čestnej stráže vymenovaný podplukovník Ing. Bohuslav Strážovský (1989 - 1994). Najbližšie týždne a roky zároveň priniesli zmeny nielen v názve, ale aj v organizačnej štruktúre čestnej stráže.

1.1.4. Čestná stráž v rokoch 1989 -1992

Dňa 30. januára 1990 prijalo Federálne zhromaždenie zákon č. 20/1990 Zb. o zriadení Správy ochrany prezidenta Česko-slovenskej socialistickej republiky a o Hradnej strážii Československej socialistickej republiky.

V § 3, ods. 1 je zakotvená úprava o prechode podriadenosti:

„Hradná stráž Československej socialistickej republiky (ďalej len Hradná stráž) sa vyčleňuje z vojsk ministerstva vnútra a začleňuje do Československej ľudovej armády; podriaďuje sa náčelníkovi Vojenskej kancelárie prezidenta Československej socialistickej republiky.“

Konkrétne úlohy pre Hradnú stráž boli stanovené v § 4, ods. 1:

- vykonáva vonkajšiu ochranu areálu Pražského hradu, zabezpečuje jeho obranu a vykonáva vonkajšiu ochranu a obranu objektov, ktoré sú dočasným sídlom prezidenta Československej socialistickej republiky a jeho hostí,
- organizuje a zabezpečuje vojenské pocty najmä pri oficiálnych návštevách predstaviteľov iných štátov a pri prijatí vyslancov u prezidenta Československej socialistickej republiky.

Hradná stráž prešla aj viditeľnou zmenou. Dňa 15. marca 1990 bola zavedená nová uniforma podľa návrhu kostýmového výtvarníka Theodora Pišteka. Išlo o modré rovnošaty pre vojakov, ktoré dopĺňala červená a biela farba rovnošiat fanfárového orchestra. Hradná stráž dostala aj nový znak, inšpirovaný znakom československých légii. V tomto roku predstavili príslušníci Hradnej stráže verejnosti aj nový ceremoniál slávnostného striedania stráží s hudobným sprievodom. Príslušníci Hradnej stráže boli na ceremoniálne účely vyzbrojení puškou vz. 52/57 s poniklovanou úpravou a bodákom. Dôstojníci spočiatku používali šable sovietskeho typu M-1952 alebo M-1984, neskôr šablbu M-1924.

V rámci procesu rozdelenia Česko-Slovenskej federatívnej republiky (ďalej len „ČSFR“) k 31. decembru 1992 prevelili rozkazom veliteľa Hradnej stráže číslo 217/1992 zo dňa 16. decembra 1992 všetkých príslušníkov Hradnej stráže slovenskej národnosti k Vojenskému útvaru číslo 4613 – Čestnej stáži Bratislavskej posádky.

1.1.5. Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky po roku 1993

Miesto výkonu čestného stráženia sa po rozdelení ČSFR stal od 2. marca 1993 Bratislavský hrad, neskôr od 24. novembra 1993 Primaciálny palác a od 30. septembra 1996 Prezidentský palác (Grasalkovičov palác). Dňa 2. júla 1993 prvýkrát nastúpili vojaci na Bratislavskom hrade v nových uniformách hradnej stráže.

Rovnošata ČS PSR používaná od 1. júla 1993

Michal Kováč pri prehliadke Pluku hradnej a čestnej stráže na nádvorí Bratislavského hradu pri príležitosti jeho uvedenia do úradu prezidenta SR a hlavného veliteľa OS SR v marci 1993

Dňa 1. januára 1993 vznikla Armáda Slovenskej republiky (ASR). Strážny prápor bol reorganizovaný na Pluk hradnej a čestnej stráže a od 1. októbra 1995 Pluk čestnej stráže. Základný predpis ozbrojených síl Armády SR Zák1-1 definoval čestnú stráž ako vojenskú jednotku určenú na vzdávanie pocty, podriadenú veliteľovi posádky a náčelníkovi posádkovej správy. Okrem velenia štábu a zabezpečovacích jednotiek tvorili pluk dva prápory čestnej stráže. Každý z týchto práporov mal dve roty. Jeden z práporov bol určený na plnenie úloh pre

prezidenta Slovenskej republiky a druhý plnil úlohy v zmysle jednotného štátneho protokolu v prospech ostatných ústavných činiteľov a najvyšších vojenských predstaviteľov.

Slávnostná prisaha Pluku čestnej a hradnej stráže 1. mája 1993. Prezident SR a hlavný veliteľ OS SR Michal Kováč v sprievode ministra obrany SR Imricha Andrejčáka a veliteľa Pluku čestnej a hradnej stráže podplukovníka Ludovíta Červenku vykonal prehliadku nastúpenej jednotky

K vytvoreniu dvoch samostatných útvarov prišlo 1. augusta 2001 a vznikli:

- VÚ 1003 Bratislava – útvar Čestnej stráže prezidenta SR
- VÚ 4613 Bratislava – útvar Čestnej stráže Armády SR.

Po vzniku Ozbrojených síl SR (OS SR) 1. júla 2002 prišlo aj k zmene názvu útvaru Čestnej stráže Armády SR na útvar Čestnej stráže ozbrojených síl SR. Od 1. júla 2009 boli v rámci Veliteľstva posádky Bratislava integrované tri útvary:

- Čestná stráž OS SR Bratislava
- Vojenská hudba OS SR Bratislava
- Vojenská hudba Banská Bystrica.

Novodobá história útvaru Čestnej stráže prezidenta SR sa začala písať vznikom Pluku hradnej a čestnej stráže 1. marca 1993 na základe nariadenia Velenia armády SR (VASR) č. 01051 z roku 1993 k organizačným zmenám v Armáde SR. Prvým veliteľom čestnej stráže v porevolučnom období bol podplukovník Ing. Bohuslav Strážovský (1989-1994), ktorého nakrátko vystriedal plukovník Ľudovít Červenka (1994-1995). Po ňom opäť nastúpil podplukovník Strážovský (1995-1996). Veliteľom Čestnej stráže prezidenta SR sa v roku 1996 stal plukovník Ing. Jozef Kubaľa (1996-2001).

Vznik samostatného útvaru Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky (ďalej len „ČS PSR“), ako ho vnímame dnes, sa viaže k 1. augustu 2001, v súvislosti so schválením zákona č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách SR. Prvým veliteľom bol plukovník Ing. Jaroslav Šmelko (2001-2005). Zaslúžil sa o konštituovanie útvaru. Počas jeho funkčného obdobia sa začal proces schvaľovania finančných prostriedkov na výrobu akciových uniforiem, historických uniforiem, ako aj doplňujúcej výzbroje pre ČS PSR v historických uniformách. Zaslúžil sa tiež o propagáciu útvaru na verejnosti. Pozýval osobnosti slovenskej kultúry, športu, ktoré sa stali priaznivcami ČS PSR.

Napochodovanie jednotiek Čestnej stráže na nádvorie Bratislavského hradu pod velením plukovníka Šmelka

Počas funkčného obdobia plukovníka Šmelka sa novým sídlom ČS PSR stali Duklianske kasárne. Plukovník Šmelko pôsobil vo funkcii do 28. novembra 2005.

Prezentácia novej rovnošaty ČS PSR vykonaná v Duklianskych kasárňach dňa 12. mája 2009

uniformiem, ktoré Čestná stráž používala od 1. júla 1993. Na základe úspešného projektu bola 12. mája 2009 do výstroje zavedená aktuálne používaná rovnošata ČS PSR.

Od 1. mája 2010 do 31. decembra 2017 vykonával funkciu veliteľa útvaru plukovník Ing. Miroslav Ištván. Plukovník Ištván sa zaslúžil o rozvoj a upevnenie vzťahov Čestnej stráže s Ordinariátom OS a OZ SR, v rámci ktorých útvar participoval na mnohých aktivitách Ordinariátu a tiež na rekonštrukcii katedrály sv. Šebastiána. V tomto období boli zapracované zmeny vo výkone čestného stráženia sídla prezidenta SR, ktoré platia dodnes.

15. mája 2018 bol do funkcie veliteľa útvaru vymenovaný plukovník Ing. Branislav Vavrínek. Funkciu vykonával do 28. februára 2022. Počas obdobia velenia plukovníka Vavrínca nastala zmena filozofie výcviku jednotiek Čestnej stráže. V reakcii na meniace sa bezpečnostné prostredie bol vypracovaný Operačný plán veliteľa Čestnej stráže, ktorým boli stanovené konkrétne úlohy jednotkám Čestnej stráže pri ochrane prezidenta SR a obrane jeho sídla v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. V tomto období sa Čestná stráž zviditeľnila aj nomináciou na Vojenský čin roka v kategórii dobrovoľníctvo.

Dňa 1. marca 2022 bol do funkcie veliteľa Čestnej stráže vymenovaný plukovník Ing. Andrej Tvrdoň. Za jeho pôsobenia došlo k výraznému zintenzívneniu spolupráce s verejným sektorom za účelom podpory dobročinných aktivít. Táto spolupráca vyvrcholila vo februári 2024 uskutočnením prvého Benefičného plesu Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky na Bratislavskom hrade pod záštitou prezidentky Slovenskej republiky Zuzany Čaputovej. Plukovník Tvrdoň taktiež rozvinul propagáciu útvaru Čestnej stráže na verejnosti, najmä v mediálnom priestore. Taktiež stanovil tradíciu zachovávať vzťahy a kontakty s bývalými príslušníkmi ČS PSR.

Plukovník Tvrdoň prevzal útvar ČS PSR počas neľahkej doby migračnej krízy spôsobenej vojnou na Ukrajine. V tomto dynamickom období zabezpečil okrem zákonom stanovených úloh pre ČS PSR aj prípravu a nasadenie jednotky určenej na plnenie asistenčných úloh pri ochrane štátnych hraníc a zvládnutí migračnej krízy na východe Slovenskej republiky.

Striedanie strážnych, Prezidentský palác

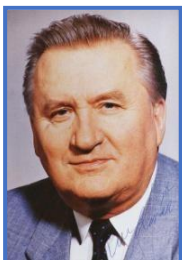

Striedanie stráží - „velké striedanie“, Prezidentský palác

PREZIDENT SR

NÁČELNÍK VK PSR

VELITEĽ ÚTVARU

Michal KOVÁČ
2. marca 1993 - 3. marca 1998

genpor. Ing. Mojmir HERGOVIČ
18. marca 1993 - 30. septembra 2004

plk. Ing. Jaroslav ŠMELKO
1. októbra 1994 - 28. novembra 2005

Rudolf SCHUSTER
15. júna 1999 - 15. júna 2004

brig. gen. Ing. Jaroslav MURÍŇ
1. októbra 2004 - 30. novembra 2007

plk. Ing. Rudolf KEBÍSEK
1. decembra 2005 - 31. januára 2010

Ivan GAŠPAROVIČ
15. júna 2004 - 15. júna 2014

genpor. Ing. Marián ÁČ, PhD.
1. decembra 2007 - 31. augusta 2015

plk. Ing. Miroslav IŠTVÁN
1. mája 2010 - 31. decembra 2017

PREZIDENT SR

Andrej KISKA
16. júna 2014 - 15. júna 2019

NÁČELNÍK VK PSR

genpor. Ing. Marián ÁČ, PhD.
1. decembra 2007 - 31. augusta 2015

VELITEĽ ÚTVARU

plk. Ing. Miroslav IŠTVÁN
1. mája 2010- 31. decembra 2017

Andrej KISKA
15. júna 2014 - 15. júna 2019

genpor. Ing. Vladimír ŠIMKO
1. septembra 2015 -31. decembra 2022

plk. Ing. Miroslav IŠTVÁN
1. mája 2010- 31. decembra 2017

Andrej KISKA
15. júna 2014 - 15. júna 2019

genpor. Ing. Vladimír ŠIMKO
1. septembra 2015 – 31. decembra 2022

plk. Ing. Branislav VAVRINEC
15. mája 2018 - 28. februára 2022

Zuzana ČAPUTOVÁ
15. júna 2019 - 15. júna 2024

genpor. Ing. Vladimír ŠIMKO
1. septembra 2015 – 31. decembra 2022

plk. Ing. Branislav VAVRINEC
15. mája 2018 - 28. februára 2022

PREZIDENT SR

Zuzana ČAPUTOVÁ
15. júna 2019 - 15. júna 2024

NÁČELNÍK VK PSR

genpor. Ing. Vladimír ŠIMKO
1. septembra 2015 – 31. decembra 2022

VELITEĽ ÚTVARU

plk. Ing. Andrej TVRDOŇ
01. marca 2022

Zuzana ČAPUTOVÁ
15. júna 2019 - 15. júna 2024

genmjr. Ing. Ladislav DOVHUN. MA
1. januára 2023

plk. Ing. Andrej TVRDOŇ
01. marca 2022

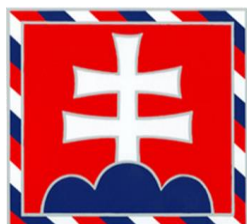
Peter PELLEGRINI
15. júna 2024

genmjr. Ing. Ladislav DOVHUN. MA
1. januára 2023

plk. Ing. Andrej TVRDOŇ
01. marca 2022

Znak ČS PSR

V súlade s rozkazom ministra obrany Slovenskej republiky č. 70/1997 Symbolika vojenských telies a výber ich názvov a v nadväznosti na rozvíjanie národných a vojenských tradícií Ozbrojených síl Slovenskej republiky a rozkazom ministra obrany Slovenskej republiky č. 49 z 5. augusta 2003o priznaní znaku, bol priznaný znak Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky.

1.2. Opis znaku ČS PSR

Na tmavočervenom zlato lemovanom ranogotickom štíte je hnedá puška so zlatým bodákom, hlavňou a chráničom pažby prekrížená dvoma šablami so zlatými čepeľami, hnedými rukoväťami a zlatými záštitami. Šable a puška sú prevýšené modro zlatou reprezentačnou šnúrou. Po obvode zadného čierneho ranogotického štítu je zlatý majuskulný nápis ČESTNÁ STRÁŽ PREZIDENTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Medzery medzi slovami vyplňajú tri páry zlatých lipových lístkov.

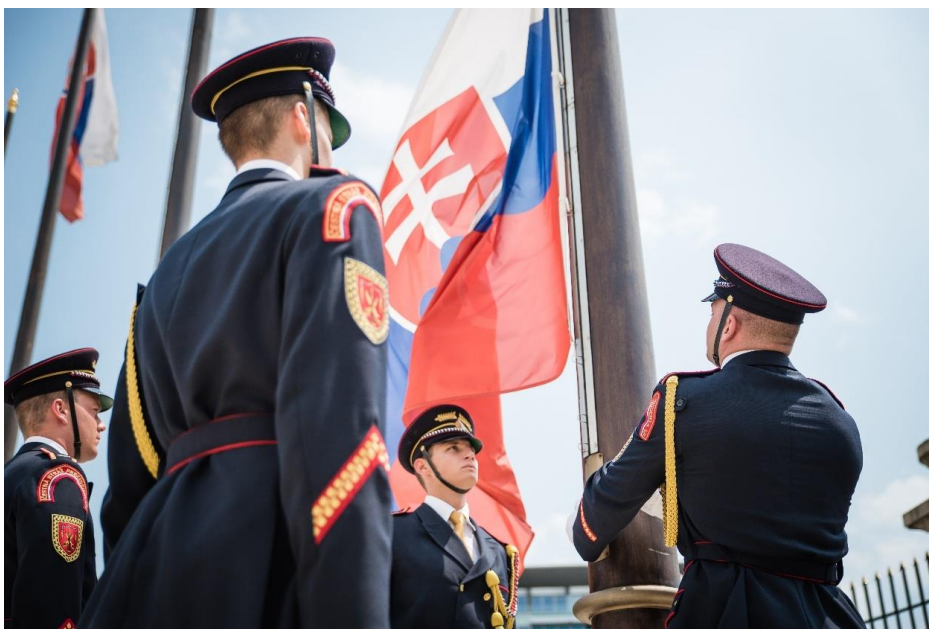
1.3. Úlohy ČS PSR

Čestná stráž prezidenta SR je neoddeliteľnou súčasťou Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Jej jedinečné postavenie, úlohy a použitie ČS PSR upravuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách Slovenskej republiky. Na základe tohto zákona je nadriadenou súčasťou, zabezpečujúcou úlohy súvisiace s velením ČS PSR, Vojenská kancelária prezidenta Slovenskej republiky¹ (ďalej len „VK PSR“).

Útvar ČS PSR plní špecifické a jedinečné úlohy spomedzi ostatných útvarov Ozbrojených síl SR.

Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky²:

- vykonáva čestné stráženie sídla prezidenta Slovenskej republiky a hostí prezidenta Slovenskej republiky v tomto sídle,
- organizuje a vykonáva vojenské pocity, najmä pri oficiálnych návštevách predstaviteľov iných štátov a pri prijímaní vedúcich diplomatických misií prezidentom Slovenskej republiky,
- v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu plní úlohy ochrany prezidenta Slovenskej republiky a obrany jeho sídla.

Vztyčovanie štátnej vlajky Slovenskej republiky; Prezidentský palác

¹§ 5 odsek 1 písm. a) zákona č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách Slovenskej republiky

²§ 5 odsek 2 zákona č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách Slovenskej republiky

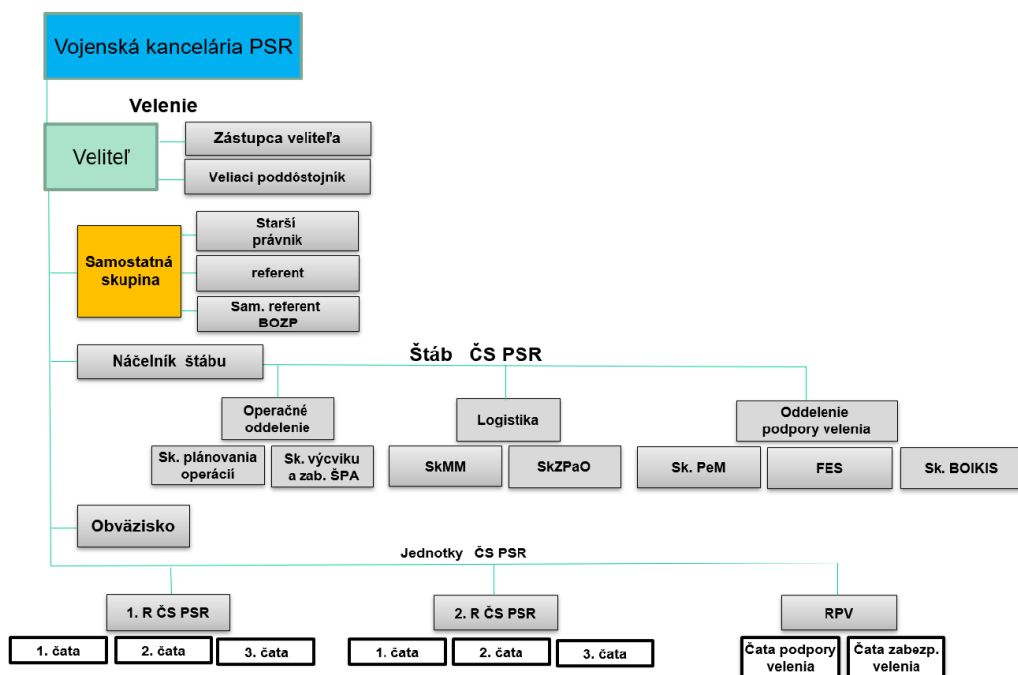

Hlásenie náčelníka generálneho štábu OS SR pred Ceremoniálom pripínania stúh na bojové zástavy, Prezidentský palác

Špalier pri príležitosti rozlúčky prezidenta SR s generálmi OS SR

2. ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA VK PSR A ČS PSR

Organizačná štruktúra ČS PSR

2.1. Vojenská kancelária prezidenta SR

Vojenská kancelária prezidenta SR (ďalej len VK PSR³) je vojenským útvarom Ozbrojených síl SR. Jej vnútorné organizačné členenie, rozmiestnenie a početné stavy profesionálnych vojakov a zamestnancov určuje prezident SR (ďalej len „prezident“). Plní úlohy spojené s výkonom funkcie prezidenta ako hlavného veliteľa Ozbrojených síl SR³ vyplývajúce z Ústavy SR a zo všeobecne záväzných právnych predpisov. Zabezpečuje úlohy súvisiace s velením Čestnej stráže prezidenta SR⁴ (ďalej len „ČS PSR“). Je služobným úradom pre profesionálnych vojakov VK PSR a ČS PSR. Ďalej spolupracuje s Kanceláriou prezidenta SR (ďalej len „KPR“) v rámci zabezpečovania úloh súvisiacich s výkonom ústavných právomocí prezidenta. Na základe pokynu prezidenta vypracúva stanoviská k zákonom v oblasti obrany SR, ktoré NR SR predložila na podpis prezidentovi.

Na základe pokynu prezidenta vypracúva informačné správy alebo iné podkladové materiály týkajúce sa OS SR, bezpečnosti a obrany SR, ozbrojených síl iných štátov alebo spolupráce v rámci NATO a EÚ.

³ § 7 odsek 3 zákona č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách Slovenskej republiky

⁴ § 5 odsek 1 zákona č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách Slovenskej republiky

2.1.1. Náčelník VK PSR

Náčelník VK PSR (ďalej len „náčelník“) riadi VK PSR a ČS PSR a v rozsahu svojich oprávnení zodpovedá za ich činnosť. Je vedúcim služobného úradu pre profesionálnych vojakov VK PSR a ČS PSR, pričom koná a rozhoduje vo veciach ich služobného pomeru. Predkladá pripomienky k návrhom koncepčných dokumentov a k programom Ozbrojených síl SR spojených s výstupom na ústredné orgány štátnej správy.

Náčelník ďalej najmä:

- zabezpečuje a predkladá prezidentovi informačné správy a podkladové materiály súvisiace s Ozbrojenými silami SR;
- vydáva vnútorné rozkazy, vojenské rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny;
- zúčastňuje sa na nástupných audienciách a na odovzdávaní poverovacích listín prezidentovi pre nastupujúcich mimoriadnych a splnomocnených veľvyslancov;
- zúčastňuje sa na prijatí návštev vojenských predstaviteľov NATO u prezidenta a veľvyslancov, v ktorých sprievode je vojenský predstaviteľ;
- zúčastňuje sa na poradách prezidenta a podieľa sa na príprave jeho programu;
- zúčastňuje sa na rokovaní vedúceho Kancelárie prezidenta SR s riaditeľmi odborov;
- zabezpečuje záštitu prezidenta nad podujatiami, ktoré určí prezident.

Personálne obsadenie VKP SR

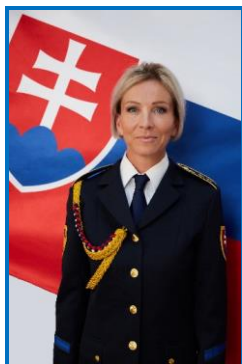
genmjr. Ing. Ladislav DOVHÚN, MA
náčelník VK PSR

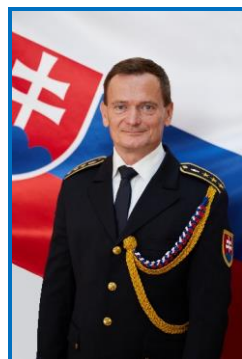
plk. Ing. Richard BENIAK
veliteľ sídla prezidenta SR

plk. Ing. Milan LUDVIK
starší vojenský poradca

plk. PhDr. Martina ŠAMALÍKOVÁ
starší vojenský poradca

plk. JUDr. Ľubor KRŠJAK
právnik – poradca VK PSR

2.2. Čestná stráž prezidenta SR

2.2.1. Velenie

Vnútroštruktúrna organizačná štruktúra ČS PSR bola reorganizovaná v októbri 2022 ako reakcia na nové špecifické úlohy, na ktoré musel útvar v súvislosti s meniacim sa bezpečnostným prostredím reagovať. Zmena organizačnej štruktúry sa dotkla aj velenia a štábu a vyplynula predovšetkým z požiadaviek Operačného plánu veliteľa ČS PSR na obranu sídla prezidenta SR a ochranu prezidenta SR a zo skúseností z plnenia úlohy, ktoré útvar vykonával počas pandémie COVID-19 a počas migračnej krízy na východnej hranici v súvislosti s vojnou na Ukrajine. Velenie a štáb ako samostatný prvok v organizačnej štruktúre bol rozdelený na 3 samostatné zložky: velenie, štáb, ktorý bol prepodriadený pod veliteľskú právomoc náčelníka štábu a obväzisko.

Velenie tvorí veliteľ Čestnej stráže (ďalej len „veliteľ ČS“), zástupca veliteľa Čestnej stráže a veliaci poddôstojníci. V rámci velenia vznikol nový organizačný prvok – samostatná skupina, ktorá zabezpečuje právne poradenstvo, činnosti súvisiace s bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci, úlohy súvisiace s požiarnou ochranou a administratívne činnosti v prospech velenia. Veliteľ ČS priamo velí jednotkám ČS PSR.

2.2.2. Štáb

Štáb je organizačná a výkonná zložka ČS PSR, ktorá realizuje rozkazy a nariadenia vydané veliteľom Čestnej stráže alebo VK PSR. Štáb zodpovedá za riadenie mobilizačnej a operačnej pripravenosti ČS PSR, za plnenie úloh vyplývajúcich z osobitných zákonov, všeobecne záväzných právnych predpisov a interných normatívnych aktov. Štáb vykonáva plánovanie, realizáciu, kontrolu a vyhodnocovanie plnenia úloh prípravy ČS PSR. Štáb vytvára vhodné podmienky a riadi odborné, organizačné a materiálno-technické zabezpečenie ČS PSR.

Štáb zabezpečuje administratívne riadenie jednotiek ČS PSR, koordinuje a riadi ich činnosť po odbornej stránke a vytvára podmienky na výcvik a na plnenie úloh pre príslušníkov jednotiek ČS PSR. Príslušníci štábu plnia úlohy v oblastiach plánovania a zabezpečenia výcviku, vojenských pôct počas štátnych protokolárnych aktivít PSR. Ďalej sa zaoberajú problematikou styku s verejnosťou, ale aj spoluprácou so zahraničnými armádami a s partnermi.

Príslušníci štábu sú tiež vycvičení a predurčení na plnenie úloh týkajúcich sa vojenských pôct počas štátnych protokolárnych aktivít prezidenta SR.

Personálne obsadenie hlavných funkcií Čestnej stráže prezidenta SR

plk. Ing. Andrej TVRDOŇ
veliteľ Čestnej stráže

pplk. Ing. Marián MĀSIAR
zástupca veliteľa

št. nrtm. Ján ŠTEFAN
veliaci poddôstojník

pplk. PhDr. Rastislav KENTOŠ
náčelník štábu

2.2.3. Roty Čestnej stráže

Napochodovanie Čestnej stráže na predné nádvorie Prezidentského paláca

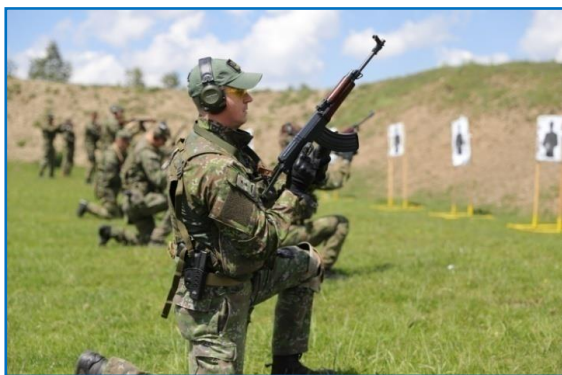
výcvik už priamo v útvere ČS PSR. Sústredený výcvik je pomyselná štartovacia čiara pre všetkých príslušníkov útvaru. Stanovené podmienky a miera vycvičenia vojakov sa preverujú počas celej doby služby v ČS PSR.

Ďalšou dôležitou úlohou je príprava príslušníkov Čestnej stráže na úlohy spojené s ochranou prezidenta Slovenskej republiky a obranu jeho sídla v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Na tieto aktivity je zameraný vševojskový výcvik. Jeho súčasťou sú strelecká, taktická, topografická, ženíjná, spojovacia, jazyková príprava, či radiačná, chemická a biologická ochrana. Každý profesionálny vojak musí dokonale ovládať základné bojové zručnosti jednotlivca a malej skupiny. Okrem vševojskového výcviku prebieha v útvere a vo výcvikových zariadeniach Ozbrojených síl SR aj špecializovaný odborný výcvik, cvičenia a odborné kurzy, ktoré sú určené pre špecifické funkcie ako ostreľovač – špecialista ČS, chemický pozorovateľ a spojár.

1. a 2. rota ČS PSR sú tzv. „čestné jednotky“, ktoré sú predurčené na výkon čestného stráženia sídla prezidenta SR a na zabezpečenie protokolárnych aktivít hlavy štátu, ktoré súvisia s výkonom jeho ústavných právomocí (ďalej len „ŠPA“). Na tieto činnosti sa pripravujú v rámci odbornej prípravy ČS PSR. Počas nej sa zdokonaľujú v poradovej pripravenosti a v dodržiavaní disciplíny v tvare. Na výcvik využívajú nielen priestory a možnosti útvaru, ale aj reálne priestory, ktoré poskytujú skvalitnenie odborného výcviku jednotiek, ako napríklad pamätník Slavín, letisko M. R. Štefánika v Bratislave, Bratislavský hrad, Grasalkovičov palác, Hrad Devín, Mohyla M. R. Štefánika na Bradle a mnoho ďalších. Do čestných jednotiek sú vyberaní vojaci a vojačky, ktorí nielenže splnili podmienky prijatia do štátnej služby, ale aj špecifické podmienky prijatia k útvaru Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky a úspešne absolvovali náročný sústredený

Ostreľovač – špecialista ČS počas výcvik.

Príslušník roty Čestnej stráže počas streleckých cvičení

Vzhľadom na skutočnosť, že úlohy spojené s ochranou prezidenta SR a obranu jeho sídla sú špecifické, útvary pri realizácii týchto výcvikových aktivít intenzívne spolupracuje s jednotkami Síl pre špeciálne operácie, Vojenskou políciou a Centrom výcviku Leš' a naplno využíva možnosti vojenského výcvikového priestoru Záhorie. Služba v Čestnej strážii prezidenta Slovenskej republiky

je nielen fyzicky náročná, ale vyžaduje si aj psychickú odolnosť a vysokú mieru poradovej pripravenosti všetkých jej príslušníkov.

2.2.4. Rota podpory velenia

Rota podpory velenia (ďalej len „RPV“) je podpornou jednotkou, ktorá plní úlohy týkajúce sa logistického zabezpečenia, bojového zabezpečenia a podpory velenia v prospech Čestnej strážie prezidenta SR. Súčasťou RPV sú špecifické odbornosti a funkcie, ktoré sú určené na zabezpečenie a podporu ČS PSR. Medzi ne patria vodiči, kuchári, spojári, skladníci, či hudobníci. Na zvládnutie ich osobitných činností sa pripravujú v rámci odbornej prípravy špecialistov logistických odborností a odbornej prípravy špecialistov spojovacích odborností. Nemenej dôležitou súčasťou RPV je strážne družstvo, ktoré je v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu predurčené na plnenie úloh súvisiacich s ochranu miesta velenia ČS PSR.

RPV sa podieľa aj na zabezpečení protokolárnych aktivít, kde jej príslušníci plnia najmä úlohy súvisiace s poskytovaním logistickej podpory, takzvaní „koberčiarí“. Ich úlohou je pripraviť priestory výkonu protokolárnych aktivít tak, aby boli dôstojné a bezpečné. Na zabezpečenie ŠPA sú tiež predurčení aj hudobníci, takzvaní „trubači“, ktorí sú taktiež súčasťou veľkého striedania Čestných strážii v Prezidentskom paláci. Odborný výcvik hudobníkov je zabezpečovaný v súčinnosti s Vojenskou hudbou OS SR.

Každý príslušník roty podpory velenia je pripravený v rámci odbornej prípravy ČS PSR na zabezpečenie vojenských pôct počas ŠPA a musí zvládnuť náročný výcvik vo vševojskovej a odbornej príprave.

Príprava priestorov na špalier, zadné nádvorie Prezidentského paláca

Posledné úpravy protokolárneho koberca pred odletom českého prezidenta, letisko Poprad

3. CHARAKTERISTIKA ČS PSR

3.1. Profil príslušníka ČS PSR

Príslušník Čestnej stráže počas výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR

Dominantnou úlohou útvaru je vzorná reprezentácia prezidenta Slovenskej republiky, Slovenskej republiky a jej Ozbrojených síl. ČS PSR je prvým útvarom, z ktorého príslušníkmi prichádzajú do kontaktu zahraniční predstavitelia jednotlivých štátov počas návštevy Slovenskej republiky. Prostredníctvom ČS PSR si zahraniční predstavitelia vytvárajú svoj prvý dojem a obraz o Slovenskej republike a o jej Ozbrojených silách.

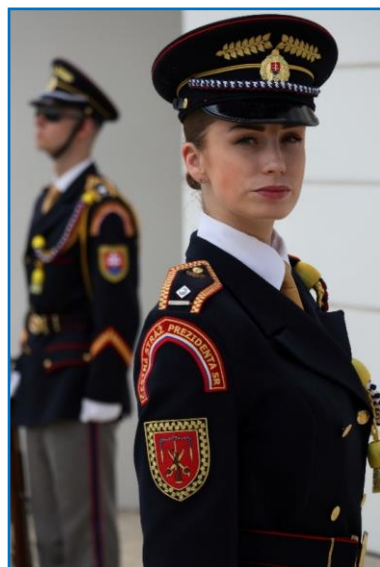
Z tohto dôvodu musia príslušníci útvaru spĺňať jedinečné požiadavky, disponovať špecifickými osobnostnými a fyzickými predpokladmi nevyhnutnými na výkon funkcie, ako sú lojalnosť, spoľahlivosť, zodpovednosť, dôslednosť, flexibilita, odolnosť voči fyzickej a psychickej záťaži. Charakteristickou črtou príslušníka ČS PSR je profesionalita, odbornosť, silne vyvinuté národné cítenie, vnútorné presvedčenie, hrdosť a vernosť Slovenskej republike.

3.1.1. Podmienky prijatia k ČS PSR

Záujemcovia o službu v ČS PSR musia počas personálneho výberu splniť okrem základných podmienok prijatia do OS SR aj špecifické podmienky súvisiace s reprezentatívnym charakterom útvaru, jeho poslaním a úlohami, ktoré plní.

Špecifické podmienky prijatia k ČS PSR⁵:

- a) telesná výška:
  - muži 183 – 195 cm,
  - ženy 170 – 190 cm,
- b) telesná hmotnosť:
  - muži 70 kg – 95 kg,
  - ženy 55 – 70 kg,

⁵Vyhláška Ministerstva obrany Slovenskej republiky č. 426/2015 Z. z.

Ďalšie podmienky prijatia k ČS PSR:

- bez jaziev na tvári,
- bez tetovania, piercingu a iných poškodení kože vlasovej časti hlavy, tváre, krku, uší a horných končatín do výšky 10 cm od zápästia,
- bez potreby dioptrických pomôcok počas výkonu štátno-protokolárnych aktov (kontaktné šošovky sú povolené).

3.2. Odborná príprava príslušníka ČS PSR

Odborná príprava príslušníka ČS PSR je špecifický výcvik profesionálnych vojakov (ďalej len „PrV“) Čestnej stráže. Je zameraná na splnenie úloh vojenských pôct týkajúcich sa zabezpečenia protokolárnych a reprezentačných aktivít hlavy štátu, ktoré súvisia s výkonom jeho ústavných právomocí. Vykonáva sa podľa internej služobnej pomôcky tzv. Cvičebný poriadok Čestnej stráže prezidenta SR.

V podmienkach ČS PSR je to odborný výcvik:

- a) so zbraňami a bez zbraní (poradové cviky a pohyby),
- b) činnosť jednotky pri vzdávaní pocty - nácvik úplných a neúplných vojenských pôct;
  - činnosť čestnej jednotky,
  - vnútorné špaliere,
  - letiskové špaliere,
  - cviky so zástavou a štandardou,
  - kladenie vencov,
  - vztyčovanie a snímanie vlajok,
  - ďalšie špecifické aktivity stanovené VK PSR;
- c) nácvik galaprogramov,
- d) výkonu čestného stráženia.

Súčasťou odborných výcvikov je i príprava logistickej podpory a výcvik hudobníkov zameraný na vojenské pocty počas ŠPA a veľkého striedania čestných stráží sídla prezidenta SR (koberčiarov a hudobníkov).

Každý nový príslušník útvaru musí absolvovať sústredený výcvik v odbornej príprave ČS PSR, ktorý pozostáva z dvoch etáp:

- z poradových cvikov a z pohybov so zbraňou a z ceremoniálov,
- z výkonu čestného stráženia.

Každá etapa sústredeného výcviku je ukončená kontrolným cvičením, ktoré preverí spôsobilosť príslušníkov útvaru vykonávať čestné stráženie alebo vojenské pocty. Až na základe úspešného výsledku kontrolného cvičenia môže byť profesionálny vojak zaradený do výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR alebo na zabezpečenie vojenských pôct. Odborná príprava ČS PSR tvorí základ výcviku príslušníka ČS PSR z dôvodu udržania vysokej kvality vykonávaných ŠPA, výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR, či prezentácie útvaru na verejnosti.

Príslušníci Čestnej stráže počas zladenia čestných jednotiek na nástupisku útvaru v objekte Duklianskych kasární

Nácvik napochodovania zástavy SR a štandardy PSR počas zladenia čestných jednotiek

3.3. Výkon čestného stráženia sídla prezidenta SR

Jednou z hlavných úloh ČS PSR je výkon čestného stráženia sídla prezidenta Slovenskej republiky. V minulosti bol miestom výkonu čestného stráženia Bratislavský hrad, neskôr Primaciálny palác. V súčasnosti sa výkon čestného stráženia vykonáva na nádvorí Grasalkovičovho paláca, často nazývaného aj Prezidentský palác. Vojenská kancelária prezidenta SR upravuje jednotný postup na výkon čestného stráženia sídla prezidenta Slovenskej republiky.

3.3.1. Všeobecné ustanovenia týkajúce sa výkonu čestného stráženia

Úlohou veliteľa stráže Čestnej stráže sídla prezidenta Slovenskej republiky je zabezpečiť čestné stráženie sídla prezidenta Slovenskej republiky – Prezidentský palác.

Čestné stráženie sa vykonáva spravidla v pracovných dňoch v čase od 08.00 hod. do 18.00 hod. V dňoch pracovného voľna, pracovného pokoja a počas štátnych sviatkov je výkon čestného stráženia prerušený. Počas prerušenia výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR je stráž zaradená do služobnej pohotovosti. V prípade potreby sú príslušníci stráže aktivovaní prostredníctvom dozorného vojenského útvaru a sú povinní dostaviť sa na pracovisko, pripraviť sa na výkon čestného stráženia a začať čestné stráženie v stanovenom čase. Príslušníci stráže zaradení do služobnej pohotovosti sú predurčení aj na zabezpečenie vojenských pôct. Výkon čestného stráženia je prerušený aj v prípade neprítomnosti prezidenta SR v úrade z dôvodu dovolenky, zdravotnej rehabilitácie, práceneschopnosti alebo keď sa nachádza mimo územia Slovenskej republiky. O výkone alebo o prerušení výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR rozhodne náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta Slovenskej republiky.

Príslušník Čestnej stráže počas výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR v historickej rovnošate

3.3.2. Zloženie stráže

Stráž tvoria len príslušníci čestných jednotiek, ktorí zvládli sústredený výcvik a úspešne prešli kontrolnými cvičeniami.

Stráž tvoria:

1. veliteľ stráže,
2. zástupca veliteľa stráže,
3. strážni (rozdelení do 3 strážnych zmien),
4. pohotovostný strážny,
5. vodič veliteľa stráže,
6. trubač (hudobník).

3.3.3. Striedanie stráží a strážnych

Striedanie stráží sa vykonáva v pracovných dňoch o 12:00 hod. (takzvané veľké striedanie čestných stráží) vypočodovaním z podlubia Prezidentského paláca. Súčasťou striedania stráží v Prezidentskom paláci je ceremoniál, ktorý pozostáva z čestnej jednotky, vlajky SR s jej strážou, trubača a odovzdávajúcej a preberajúcej stráže so štandardou prezidenta Slovenskej republiky.

Striedanie stráží – odovzdanie štandardy prezidenta SR

Striedanie strážnych na strážnom stanovišti prebieha každých 60 minút, vždy v celú hodinu vypočodovaním z podlubia Prezidentského paláca. V závislosti od klimatických podmienok, môže veliteľ stráže skrátiť čas čestného stráženia na polovicu, prípadne zmeniť strážne stanovište alebo zmeniť strážne stanovište na záložné strážne stanovište tzv. „arkády“, alebo podlubie.

3.3.4. Rovnošata príslušníkov na výkon čestného stráženia

Čestné stráženie sídla prezidenta Slovenskej republiky sa vykonáva v rovnošate príslušníka ČS PSR. Variant rovnošaty stanovuje „Smernica veliteľa Čestnej stráže sídla prezidenta Slovenskej republiky“ podľa obdobia, počas ktorého sa čestné stráženie vykonáva (letný, prechodný a zimný variant). Ďalšou možnosťou je výkon stráže v historickej rovnošate ČS PSR (letný, prechodný a zimný variant). Druh rovnošaty určuje náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta Slovenskej republiky.

3.3.5. Výzbroj príslušníkov ČS PSR pri výkone čestného stráženia

Výzbroj veliteľa stráže a jeho zástupcu tvorí šabl'a Ša vz. 84 a samonabíjacia puška SaPu vz. 52/57. V prípade výkonu čestného stráženia sídla prezidenta SR je veliteľ stráže vyzbrojený šabl'ou pre vyšších dôstojníkov Ša VD a príslušníci strázenej zmeny kresadlovou puškou Pu SKrZ.

Napochodovanie čestných stráží sídla prezidenta SR na predné nádvorie Prezidentského paláca počas veľkého striedania

3.4. Zabezpečenie štátnych a protokolárnych aktivít

Najvyšším výkonným prvkom vojenského protokolu je Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky. Organizuje výkon vojenských pôct počas oficiálnych návštev predstaviteľov iných štátov a počas prijímania vedúcich diplomatických misií prezidentom SR.

Vojenské pocty:

- úplné vojenské pocty,
- neúplné vojenské pocty.

3.4.1. Úplné vojenské pocty

Medzi úplné vojenské pocty patria odchod a príchod prezidenta SR na (z) oficiálnu návštevu do zahraničia, oficiálna návšteva prezidenta (monarchu, cirkevného hodnostára) cudzieho štátu, odovzdávanie poverovacích listín novovymenovaných rezidentných a nerezidentných veľvyslancov, štátne pohreby a pod.. Ide o veľkolepé ceremoniály, ktorých súčasťou sú všetky druhy vojenských pôct (vlajky, čestné jednotky, vnútorné špaliere, živá vlajkosláva, špalier vo Veľkej sále, logistická podpora, atď.).

Nástup jednotiek ČS PSR na úplné vojenské pocty, Prezidentský palác

3.4.2. Neúplné vojenské pocty

Medzi neúplné vojenské pocty patria vnútorné a letiskové špaliere, pietne akcie kladenia vencov a kytíc, vztyčovanie a snímanie vlajok, živá vlajkosláva a špalier vo Veľkej sále, spoločenské akcie, prijatie predsedu Národnej rady SR, predsedu a ministrov Vlády SR, hlavných funkcionárov OSN, NATO a EÚ, odovzdávanie štátnych vyznamenaní, slávnostný akt vymenovania predsedu Vlády SR, ostatných členov Vlády SR, vedúcich ústredných orgánov štátnej správy, menovanie rektorov, profesorov a generálov a ďalšie vojenské pocty podľa nariadenia náčelníka VK PSR.

Pietny akt kladenia vencov obetiam leteckej tragédie v obci Hejce, Maďarsko

Kladenie vencov v Múzeu SNP, Banská Bystrica

Fotogaléria

**Zabezpečenie vojenských pôct, čestného
stráženia sídla prezidenta SR
a výcvikových aktivít Čestnej stráže
prezidenta SR**

Inaugurácia prezidenta SR Petra Pellegriniho, Prezidentský palác

Špalier pri príležitosti inaugurácie prezidenta SR Petra Pellegriniho

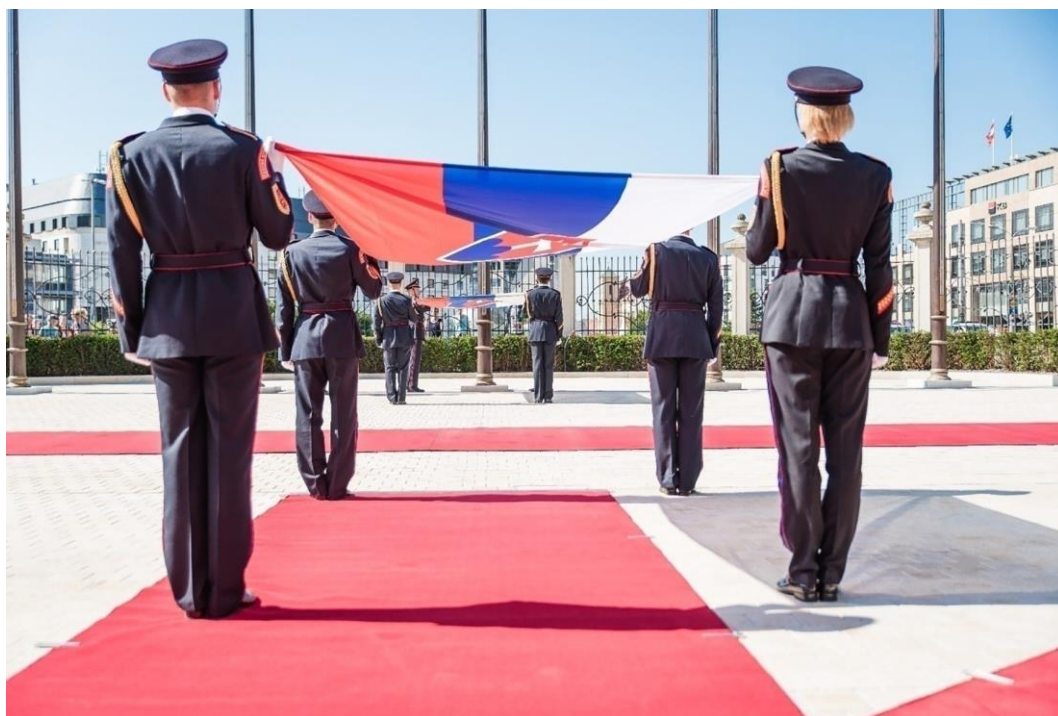
Prinesenie štátnej zástavy SR a štandardy prezidenta SR, Prezidentský palác

„Plné pocty“ pri príležitosti návštevy izraelského prezidenta v SR, Prezidentský palác

Vzdávanie vojenskej pocty jednotkou Čestnej stráže prezidenta SR, Prezidentský palác

Vztyčovanie štátnej vlajky SR, návšteva bulharského prezidenta, Prezidentský palác

Prehliadka čestných jednotiek pri príležitosti oficiálnej návštevy slovinského prezidenta, Prezidentský palác

Vzdávanie pocty prezidentovi SR, zadné nádvorie Prezidentského paláca

Rozlúčka prezidentky SR Zuzany Čaputovej s generálmajorom Ondřejom Novosádom, Prezidentský palác

Rozlúčka prezidenta SR Petra Pellegriniho s generálporučikom Josefom Pokorným, Prezidentský palác

Úplné vojenské pocty pri odovzdávaní poverovacích listín veľvyslancom, Prezidentský palác

Pripínanie stúh na bojové zástavy útvarov Ozbrojených síl Slovenskej republiky

Napochodovanie Čestnej stráže štátnej vlajky SR a štandardy prezidenta SR, Prezidentský palác

Hudobníci počas hrania prezidentskej fanfáry, Prezidentský palác

Špalier pred vykonaním vojenských pôct, letisko Poprad

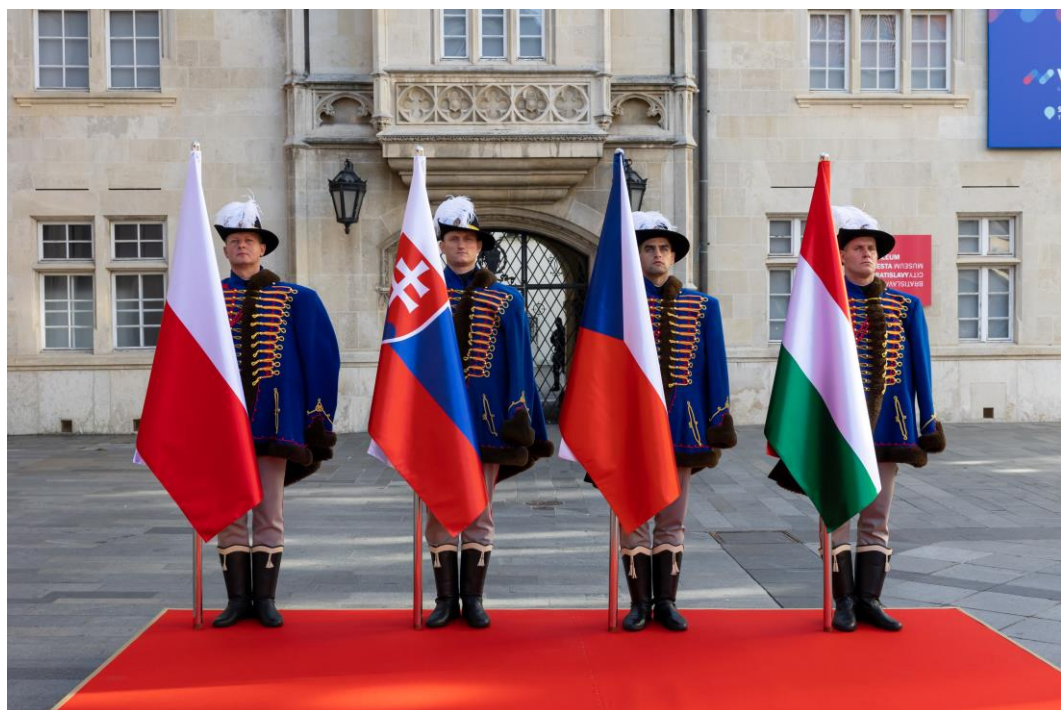
Vzdávanie vojenskej pocty počas odletu vládneho špeciálu, letisko Poprad

Príslušníci Česťnej stráže prezidenta SR pred v vykonaní vojenských počt, letisko Poprad

Samit prezidentov krajín Vyšehradskej štvorky (V4), Bratislava

Príslušníci ČS PSR v historickej rovnošate pred začiatkom Samitu prezidentov krajín V4, Bratislava

Samit prezidentov Bukureštskej deviatky (B9) na Bratislavskom hrade, Bratislava

Akt kladenia vencov pri príležitosti výročia vzniku Československej republiky

Pietny akt kladenie vencov na Námestí M. R. Štefánika, Bratislava

Kladenie vencov k pamätníku Brána slobody, Devín

Živá vlajkosláva pred udeľovaním najvyšších štátnych vyznamenaní

Špalier vo Velkej sále, Prezidentský palác

Výmena stráží - „veľké striedanie“, Prezidentský palác

Odozdanie Štandardy prezidenta SR, Prezidentský palác

Zavedenie strážnych na strážne stanovište, Prezidentský palác

Výmena strážnej zmeny, Prezidentský palác

Strelecký výcvik príslušníkov jednotiek ČS PSR, VVP Turecký Vrch

Strelecký výcvik – CQB, VVP Turecký Vrch

Strelecký výcvik – cvičenie v strelbe za pohybu, VVP Turecký Vrch

Spoločný výcvik ostreľovačov Vojenskej polície s ostreľovačmi ČS, CV Lešť

Sústredný výcvik ostreľovačov - špecialistov ČS, VVP Turecký Vrch

Taktická príprava jednotiek ČS PSR – hliadkovanie a prieskum, VVP Turecký Vrch

3.5. Plnenie úloh v operáciách krízového manažmentu

Čestná stráž prezidenta SR, ako jeden z útvarov OS SR, participuje aj na riešení domáceho a medzinárodného krízového manažmentu (ďalej len „DKM“ a „MKM“). Najvýznamnejšími úlohami v rámci DKM boli predovšetkým úlohy spojené s opatreniami v boji proti pandémie Covid – 19, kde príslušníci útvaru ČS PSR participovali pri budovaní a riadení odberných miest v rámci hlavného mesta.

Ďalšou výzvou sa stali úlohy spojené s riešením migračnej krízy na východnej hranici po začatí ruskej agresie voči Ukrajine. Čestná stráž prezidenta bola v rámci Úlohového zoskupenia nasadená na plnenie asistenčných úloh v prospech Policajného zboru SR na hraničných prechodoch. Jednotliví príslušníci ČS PSR sa taktiež podieľali na ochrane „zelenej hranice“ v spoločných hliadkach pod velením príslušníkov Hraničnej a cudzineckej polície.

Príslušník ČS PSR pri usmerňovaní utečencov z Ukrajiny

V mierových misiách a v operáciách medzinárodného krízového manažmentu doteraz pôsobilo 77 príslušníkov Čestnej stráže prezidenta Slovenskej republiky. Najväčší príspevok poskytuje Čestná stráž do operácie mierových síl OSN UNFICYP na Cypre, kde jej príslušníci pôsobili vo funkciách v rámci hliadkovacích družstiev v nárazníkovej zóne až po veliteľské funkcie v rámci sektorového veliteľstva Sektoru 4 vo Famaguste a veliteľstva operácie UNFICYP v Nikózii. Ďalšou dôležitou operáciou MKM, do ktorej útvar ČS PSR poskytuje svoj príspevok je operácia ALTHEA v Bosne a Hercegovine. Príslušníci Čestnej stráže v nej pôsobia v štruktúrach tzv. LOT tímov – styčné a pozorovateľské tímy.

Príslušníci ČS PSR počas pôsobenia v operáciách MS OSN UNFICYP a ALTHEA

4. VÝSTROJ ČS PSR

Charakteristickým znakom príslušníka Ozbrojených síl Slovenskej republiky je jeho rovnošata. Príslušnosť k jednotlivým vojenským útvarom je vyjadrená špecifickými znakmi (napr. bojová zástava útvaru, rukávový znak, odznak). Výrazným a charakteristickým znakom ČS PSR je reprezentačná rovnošata ČS PSR.

V súčasnosti je ČS PSR vystrojená dvoma druhmi reprezentačných rovnošiat:

- a) rovnošata ČS PSR,
- b) historická rovnošata ČS PSR.

Obe rovnošaty sú rovnocennou súčasťou výstroja príslušníka ČS PSR a vytvárajú tak jeho profil. Použitá vojenská symbolika, farebnosť lemov a výšiviek dotvára národný charakter oboch rovnošiat.

Vlastnosti slovenského ľudu sa pretavujú do použitej farebnosti oboch rovnošiat. Dominantnou farbou je tmavomodrá, ktorá symbolizuje bratstvo. Červená farba symbolizuje slobodu a biela rovnosť.

Vojenské rovnošaty plnia vojenské a estetické funkcie. V prostredí Prezidentského paláca pôsobia obidve rovnošaty reprezentatívne a dôstojne.

4.1. Rovnošata ČS PSR

Prvá rovnošata (sivý variant) bola zavedená na používanie 2. júla 1993. Využívala sa predovšetkým počas protokolárnych a spoločenských akcií v sídle prezidenta SR, ako aj mimo sídla prezidenta. Pri príležitosti inaugurácie prezidenta SR bola v júni 2009 zavedená nová podoba rovnošaty ČS PSR. Autorkou výtvarno-ideového návrhu je pani Mgr. Helena Juríkovičová. Rovnošata pôsobí ako oblek, celková kompozícia rovnošaty je civilná.

Základom rovnošaty je sako s dvojrakovým zapínaním. Nohavice majú strihový základ civilných spoločenských nohavíc s lampasom. Ako menej slávnostnú alternatívu má rovnošata variant nohavíc sivej farby. Rovnošata sa používa s bielou košeľou a zlatistou kravatou. Odev je doplnený bielymi rukavicami a lakovanými poltopánkami. Výrazným doplnkom je opasok, ktorý zvýrazňuje mužskú siluetu.

Rovnošata ČS PSR je vyhotovená v letnej, v prechodnej a v zimnej verzii. Súčasťou zimného variantu sú zimné doplnky ako kožušinová zimná čiapka, zimné topánky, rukavice a kožušinový golier.

Rovnošata ČS PSR vychádza z národných farieb (farby slovenského ľudového kroja). Dominantnou farbou je tmavomodrá, doplnčujúcimi farbami sú červená a biela. Ozdobnosť rovnošaty vyzdvihuje zlatá farba, ktorá je aplikovaná na výšivkách - listoch lípy, ale aj na audienčnej šnúre.

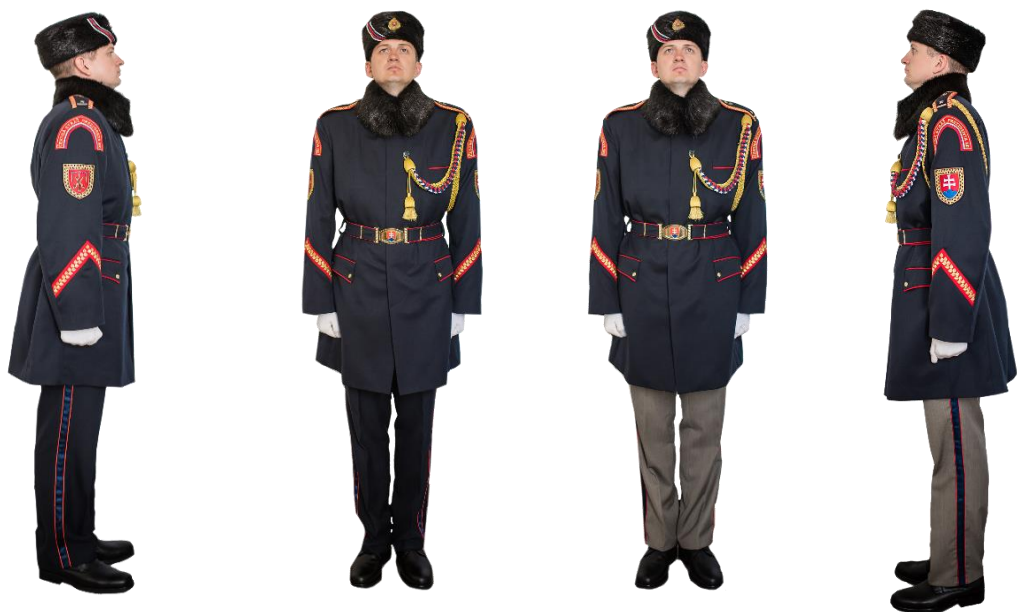
Rovnošata ČS PSR - letný variant s tmavými nohavicami

Rovnošata ČS PSR - letný variant so svetlými nohavicami

Rovnošata ČS PSR- prechodný variant s tmavými a svetlými nohavicami

Rovnošata ČS PSR - zimný variant s tmavými a svetlými nohavicami

Rovnošatu ČS PSR tvoria tieto časti:

1. Čiapka so štítkom
2. Sako s dvojrakovým zapínaním
3. Plášť, prechodný
4. Zimná zatepl'ovacia vložka
5. Kožušinový golier
6. Nohavice s lampasom (sivé, tmavomodré)
7. Biela košeľa
8. Zlatistá kravata
9. Biele rukavice
10. Topánky (letné, prechodné, zimné)
11. Opasok s prackou
12. Kožený opasok
13. Slávnostné šnúry

Rovnošata ČS PSR - zimný variant so svetlými a tmavými nohavicami

4.2. Historická rovnošata ČS PSR

Historická rovnošata bola zavedená na používanie 16. júna 2003 a v roku 2017 prešla inováciou dizajnu. Využíva sa predovšetkým počas štátnych a protokolárnych aktivít, ktoré vyžadujú vzdanie pocty špalierom v interiéri Prezidentského paláca alebo Bratislavského hradu, ako aj počas vzdávania pôct živou vlajkoslávou.

*Janko FRANCISCI RIMAVSKÝ ako dobrovoľnícky kapitán
na obraze P. M. BOHÚŇA*

Autorkami výtvarno-ideového návrhu sú pani Mgr. Ľubica Jariabková a pani Mgr. Helena Juríkovičová. Predlohou historickej rovnošaty ČS PSR bola rovnošata slovenského dobrovoľníka Janka Francisciho-Rimavského z roku 1848.

Historickú rovnošatu Čestnej stráže prezidenta SR zvyrazňuje klobúk s pštrosím perom a ozdobné ornamenty kabátca vytvorené šnúrou, zvyrazňujú národné prvky, takzvané čamarovanie. Inšpiráciou pre túto techniku sú motívy slovenského ľudového kroja. Historická rovnošata je vyhotovená v letnej, v prechodnej a v zimnej verzii.

V závislosti od klimatických podmienok je nosenie historickej rovnošaty stanovené:

- v jarných a v jesenných mesiacoch sa používa prechodný variant nosenia rovnošaty, pri ktorom je vrchný kabátec prehodený cez ľavé rameno,
- v letných mesiacoch sa používa letný variant s klobúkom a bez vrchného kabátca,
- v zimných mesiacoch sa používa zimný variant, ktorý obsahuje zimné doplnky - kožušinovú čiapku a vrchný kabátec.

Exkluzivita rovnošaty je zvyraznená bohatým zlatením a hnedou kožušinou na zimných čiapkach a ledoch vrchného kabátca. Vojenská hierarchia je na rovnošatách vyjadrená červenými výložkami s označením vojenskej hodnosti. Dôstojníci sú vybavení koženými kuriérskymi taškami s výšivkou štátneho znaku.

Historická rovnošata - letný variant

Historická rovnošata - prechodný variant a zimný variant

Historickú rovnošatu ČS PSR tvoria tieto časti:

1. Čierny klobúk k historickej rovnošate
2. Zimná kožušinová čiapka
3. Biela košeľa k historickej rovnošate
4. Spodný kabátec k historickej rovnošate
5. Vrchný kabátec k historickej rovnošate
6. Nohavice k historickej rovnošate
7. Čierne čižmy k historickej rovnošate
8. Vrchný opasok k historickej rovnošate
9. Kuriérska taška
10. Biele pletené rukavice
11. Šnúry k historickej rovnošate
12. Čierna náprsenka

Príslušník ČS PSR v historickej rovnošate vyzbrojený puškou s kresadlovou zámkou, Prezidentský palác

5. VÝZBROJ ČS PSR

V špecifických podmienkach útvaru ČS PSR používajú vojaci okrem základnej výzbroje (samopal, pištoľ, guľomet) aj zbrane typické pre čestné jednotky.

Šabl'a pre vyšších dôstojníkov

Poddôstojníci majú záštitu striebrenú, dôstojníci zlátenú. V drážkach rukoväte sa nachádza mosadzný a strieborný ozdobný drôt. Puzdro pošvy je vyrobené zo smrekového dreva, ktoré je potiahnuté tmavohnedou tónovanou kožou.

Puška s kresadlovou zámkou

časťami mechanizmu sú vyrobené z ocele.

Bajonet na pušku je zhotovený z kovanej ocele. Pošva na bajonet je vyrobená zo smrekového dreva potiahnutého tmavou kožou. Bajonet má mosadznú koncovku, závesník je kožený.

Šabl'u pre vyšších dôstojníkov používajú dôstojníci ČS PSR pri rôznych štátnych a protokolárnych akciách. Celková dĺžka šable v pošve je 1060 mm, bez pošvy 985 mm. Čepeľ je vyrobená z ušľachtilej ocele. Jej dĺžka je 840 mm. Záštita je vyrobená z mosadze so zláteným štátnym znakom.

Puška s kresadlovou zámkou (Pu SKrZ), je vyrobená z hrubostennej ocele. Dĺžka hlavne je 1080 mm. Pažba je vyrobená z moreného bukového dreva. Panvička, objímky pažby, objímky hlavne a lúčiky sú z leštenej mosadze. Kohút zámku spolu s kovovými

Patrón taška

Patrón taška je súčasťou historickej rovnošaty príslušníka ČS PSR. Je vyrobená z tmavej hovädzej kože upravenej voskom. Ozdobné prvky patrón tašky v podobe rámovania obvodu tašky sú z mosadze. Ústredným prvkom patrón tašky je štátny znak. Ide o galvanoplastiku zlátenú 24 karátovým zlatom.

Samonabíjacia puška vz. 52 a vz. 52/57

Ide o československú zbraň, ktorá vznikla na základe požiadavky zaviesť do výzbroje Československej armády samonabíjajúcu pušku, v ktorej by sa používal skrátený puškový náboj 7,62 x 45 mm. Samonabíjacia puška SaPu vz.52 bola zavedená do výzbroje Československej armády 20. marca 1952.

V súčasnosti je okrem ČS PSR zavedená aj pre príslušníkov Hradnej stráže (Praha) a iných čestných jednotiek.

Ráž pušky je 7,62 mm. Dĺžka zbrane so sklopeným bodákom je 1005 mm, dĺžka zbrane so vztýčeným bodákom je 1205 mm, dĺžka hlavne je 523 mm. Hmotnosť zbrane s prázdny zásobníkom je 4,33 kg, maximálny dostrel 2800 m, efektívny dostrel 800 m, resp. 500 m. V zásobníku je miesto pre 10 nábojov.

Takéto funkčné pušky SaPu vz. 52 sú v ČS PSR využívané na strelecký výcvik. Avšak oveľa charakteristickejšie pre príslušníka Čestnej stráže je pochromovaná nefunkčná replika tejto pušky určená na výkon čestného stráženia a vojenských pôčt počas ŠPA.

6. PREZENTÁCIA ÚTVARU NA VEREJNOSTI

6.1. Dobročinnosť a charita

Veliteľ ČS pri odovzdaní šeku dobrovoľnej finančnej zbierky

Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky to nie sú iba vojaci v reprezentačných rovnošatách, nehybne strážiaci Prezidentský palác a vykonávajúci vojenské počty pre prezidenta Slovenskej republiky. V radoch ČS PSR slúžia muži a ženy, ktorí sa pravidelne zapájajú do veľkého počtu dobročinných aktivít organizovaných Ligou proti rakovine, spolupracujú s Klinikou detskej hematológie a onkológie NÚDCH na bratislavských Kramároch, Centrom sociálnych služieb prof. Karola Matulaya (ďalej len „CSS“), Domovom sociálnych služieb pre deti Kampino v Bratislave (ďalej len „DSS“), občianskym združením „Inšpirujme svet“ v Šuranoch, Slovenským Červeným krížom, Národnou transfúznou službou Slovenskej republiky a mnohými ďalšími organizáciami.

Príslušníci ČS PSR sa veľkou mierou podieľajú na dobrovoľných finančných zbierkach, zbierke obnoseného šatstva a hračiek, dobrovoľnom bezpríspevkovom darovaní krvi, či pomoci ľuďom s mentálnym znevýhodnením. Každoročne Čestná stráž prezidenta SR organizuje dobrovoľnú finančnú zbierku pre Kliniku detskej hematológie a onkológie NÚDCH na bratislavských Kramároch.

Vyvrcholením úsilia a dlhodobej tradície útvaru v dobročinných aktivitách sa v roku 2024 stal prvý Benefičný ples Čestnej stráže prezidenta SR pod záštitou prezidentky SR Zuzany Čaputovej, ktorý sa vo februári 2024 uskutočnil v priestoroch Bratislavského hradu. Na benefičnom plese veliteľ Čestnej stráže prezidenta SR plukovník Andrej Tvrdoň odovzdal symbolické šeky z dobročinnnej zbierky prednostke Detskej hematológie a onkológie NÚDCH v Bratislave profesorke Alexandre Kolenovej, riaditeľke Centra sociálnych služieb prof. Matulaya v Bratislave pani Jane Čanagiovej a štatutárovi občianskeho združenia „Inšpirujme svet“ pánovi Marcelovi Filagovi. Súčasťou galavečera bola aukcia umeleckých a zberateľských diel. Šeky z dobročinnnej zbierky boli navýšené o vyzbieranú sumu z vydražených predmetov, ktoré tvorili podpísané dresy známych športových osobností, pádlo s podpisom Eleny Kaliskej, kniha ČS PSR s certifikátom, poštová známka ČS PSR, obrazy, jakutský nôž,

puška 52/57 (replika), LP platňa s podpisom hudobnej skupiny GLADIATOR, porcelán a váza s pamätnou mincou prezidentky SR. Vlastnoručne maľované obrazy do aukcie venovali deti a klienti centra sociálnych služieb prof. Matulaya, pacienti Detskej hematológie a onkológie NÚDCH v Bratislave a Vojenská podporná nadácia.

Veliteľ ČS pri odovzdaní šeku počas prvý Benefičný ples Čestnej stráže prezidenta SR

6.2. Domáca a zahraničná spolupráca

Trojkráľové požehnanie v kaplnke ČS PSR

Útvar každoročne úspešne spolupracuje s Ordinariátom OS a OZ SR. Vojaci v rovnošatách ČS PSR patria už k neodmysliteľnej súčasť národnej púte do Ríma a Vatikánu, či medzinárodnej vojenskej púte do Lúrd vo Francúzsku. V priestoroch vojenského útvaru Čestnej stráže prezidenta SR je vybudovaná kaplnka, v ktorej sa pravidelne konajú sväté omše.

Za zmienku stojí i úspešné pokračovanie medzinárodnej vojenskej spolupráce ČS PSR s Hradnou strážou Praha a Pápežskou Švajčiarskou gardou vo Vatikáne.

6.3. Reprezentácia útvaru a šport

Ďalšou dôležitou oblasťou života útvaru je prezentácie útvaru na verejnosti a účasť na kultúrnych a spoločenských podujatiach. Súčasťou týchto prezentácií je najmä ukážka galaprogramov, kde tí najlepší vojaci i vojačky predstavujú vo svojich zaujímavých hudobných choreografiách neštandardné cviky s puškou. Príslušníci útvaru ČS PSR každoročne svojimi vystúpeniami spríjemňujú najmä oslavy Medzinárodného dňa detí, Dňa otvorených dverí na nádvorí Prezidentského paláca, oslavy v mestách a obciach, či rôznych kultúrnych podujatí. Prostredníctvom prezentácií a ukážok v školách šíria povedomie o činnosti ČS PSR a OS SR a vzdelávajú žiakov základných škôl v oblasti prípravy obyvateľstva na obranu štátu, tzv. PONOŠ.

Súčasťou prezentácie ČS PSR sú aj ukážky netradičných cvikov s puškou tzv. galaprogram

Príslušníčka tímu ČS PSR na súťaži malých jednotiek vo vševojskových zručnostiach

V roku 2023 sa Čestná stráž po prvýkrát predstavila aj na súťaži malých jednotiek vo vševojskových zručnostiach v Sučanoch.

Z kolektívnych športov je potrebné spomenúť hlavne minifutbalové, futbalové, hokejbalové a florbalové družstvá ČS PSR, ktoré sa zúčastňujú turnajov v rámci OS SR. Príslušníci útvaru sa taktiež zúčastňujú na Majstrovstvách OS SR v bojovej streľbe a ďalších streleckých súťažiach organizovaných útvarom Hradní stráže a Zborom väzenskej a justičnej stráže. Tradíciou sa stala každoročná účasť príslušníkov ČS PSR na národnom behu Devín – Bratislava.

Fotogaléria
prezentácie Čestnej stráže prezidenta SR
na verejnosti

Odovzdanie dobrovoľnej finančnej zbierky ČS PSR pre Kliniku detskej hematológie a onkológie NÚDCH na bratislavských Kramároch, Bratislava

Veliteľ ČS bol obdarovaný „kyticou vďaky“, ktorú vlastnoručne vyrobili detskí pacienti Kliniky detskej hematológie a onkológie NÚDCH, Bratislava

Športový deň v Centre sociálnych služieb prof. Karola Matulaya, Bratislava

Športový deň v Centre sociálnych služieb Karola Matulaya, Bratislava

Odovzdanie zbierky šatstva, školských pomôcok a hračiek pre občianske združenie Inšpirujme svet

Vystúpenie príslušníkov ČS PSR v Domove sociálnych služieb Kampino, Bratislava

Spoločná fotografia príslušníkov ČS PSR s klientmi Domova sociálnych služieb Kampino, Bratislava

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti – ukážka sebaobrany, Šurany

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti – galaprogram, Šurany

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti, Šurany

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti – ukážka sebaobrany, Voznica

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti – galaprogram, Voznica

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti, Voznica

Prezentácia útvaru ČS PSR na verejnosti, Voznica

Prezentácia útvaru ČS PSR pre Spojenú strednú odbornú školu agrotechnickú J. A. Gagarina, Bratislava

Prezentácia útvaru ČS PSR pre Strednú odbornú školu technickú Petržalka, Bratislava

Dynamická ukážka boja zblízka na DOD, Prezidentský palác

Ukážka netradičných evikov so zbraňou počas DOD, Prezidentský palác

Ukážka netradičných cvikov so zbraňou počas DOD, Prezidentský palác

Darovanie krvi na Prezidentskom paláci

Spoločná fotografia darcov krvi, Nemocnica sv. Michala, Bratislava

Príslušníci ČS PSR plnia aj úlohy spojené s regrutáciou a prípravou obyvateľstva na obranu štátu

Príslušníčka ČS PSR počas aktivít spojených s prípravou obyvateľstva na obranu štátu

Príslušníci ČS PSR počas regrutačných aktivít počas DOD, Prezidentský palác

Mikuláš v útvare Čestnej stráže prezidenta SR

Príslušníci ČS PSR na návšteve u kolegov z Hradní stráže, Praha

Zahraničná spolupráca a rozvíjanie vzťahov s útvaram Hradní stráže je jednou z priorit ČS PSR

Vystúpenie príslušníkov ČS PSR s galaprogramom počas Drillfestu, Praha

Príslušníci ČS PSR a Vojenskej hudby OS SR počas Drillfestu, Praha

Príslušníci velenia, štábu a velenia rôl počas veliteľského zhromaždenia, Zázrivá

Oslava Medzinárodného dňa žien v ČS PSR

Nástup jednotiek ČS PSR pred začiatkom športového dňa veliteľa ČS, Bratislava

Športový deň veliteľa ČS, Bratislava

Odovzdanie ocenení po ukončení športového dňa veliteľa ČS

Privítanie prezidenta SR pred otvorením streleckej súťaže veliteľa ČS PSR, VVP Turecký Vrch

Strelecká súťaž veliteľa ČS má dlhoročnú tradíciu

Prezident SR Peter Pellegrini počas streleckej súťaže, VVP Turecký Vrch

Slávnostné udelenie cien víťazom streleckej súťaže veliteľa ČS PSR, VVP Turecký Vrch

Akt pasovania profesionálneho vojaka na odborníka čestnej stráže

Príchod veliteľa ČS s manželkou na otvorenie prvého Benefičného plesu ČS PSR, Bratislavský hrad

Prvý Benefičný ples ČS PSR otvoril symbolický výstrel z dela

Veliteľ ČS plukovník Tvrdoň na spoločnej fotografii s bývalými veliteľmi ČS PSR počas Benefičného plesu

Odozdanie symbolických šekov s finančným výťažkom z aukcie z Benefičného plesu

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ČS PSR	Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky
DOD	Deň otvorených dverí
CSS	Centrum sociálnych služieb prof. Karola Matulaya
CQB	Close - Quarters Battle – Boj v zastavaných priestoroch
DSS	Domov sociálnych služieb Kampíno
KPR	Kancelária prezidenta SR
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
NATO	Severoatlantická aliancia
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OS SR	Ozbrojené sily Slovenskej republiky
OSN	Organizácia Spojených Národov
OZ SR	Ozbrojené zbory Slovenskej republiky
PrV	Profesionálny vojak
PSR	Prezident Slovenskej republiky
Pu	Puška
Pu SKrZ	Puška s kresadlovou zámkou
PZ	Policajný zbor Slovenskej republiky
RPV	Rota podpory velenia
SaPu	Samonabíjacia puška
SR	Slovenská republika
Ša	Šabl'a
ŠPA	Štátne a protokolárne akcie
UNFICYP	United Nations Peacekeeping Force in Cyprus
VD	Vyšší dôstojník
VK PSR	Vojenská kancelária prezidenta Slovenskej republiky
Zákl-1	Základný predpis Ozbrojených síl SR

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

1. **HRADSKÝ, Juraj.** Čestná stráž prezidenta Slovenskej republiky, história a súčasnosť. Martin : Vydavateľstvo Maticy slovenskej, 2021. ISBN 978-80-8115-315-0.

2. **BIDERMAN, Jan, a iní.** Stráž na hrade Pražském. Praha : Ministerstvo obrany České republiky, 2013. ISBN: 978-80-7278-617-6.

3. **Čestná stráž prezidenta SR.** Smernica veliteľa stráže čestnej stráže sídla prezidenta Slovenskej republiky o výkone čestného stráženia sídla prezidenta Slovenskej republiky. [ed.] Vojenská kancelária prezidenta SR. Bratislava : Čestná stráž prezidenta SR, 2018. ČSPSR-EL-1/8-76/2018.

4. **Archív Čestnej stráže prezidenta SR.**

INTERNETOVÉ ZDROJE

<https://www.prezident.sk/>

<https://www.mosr.sk/>

<https://www.valka.cz/>

